

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W LUBLINIE**

ul. Ochotnicza 10, 20-012 LUBLIN
Tel. (0-81) 532-35-31, 532-54-48, Fax (0-81)
532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

Lublin, dnia 21 maja 2014 r.

RLU-61-16/2013/MW
p.o.

**DECYZJA częściowa Nr RLU 05/2014
(wersja bip)**

Stosownie do art. 33 ust. 4, 5 i 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. nr 50 poz. 331 ze zm.) oraz art. 104 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 2013 poz. 267 t.j.) w związku z art. 83 w.w ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko **Meritum Polska Sp. z o.o. w Poznaniu**

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. nr 50 poz. 331 ze zm.), wobec uprawdopodobnienia w toku postępowania o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów, stosowania przez Meritum Polska Sp. z o.o. w Poznaniu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na :

1. niepodawaniu w formularzu informacyjnym do *Umów Pożyczki Pieniężnej*, w rubryce „*inne koszty, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową*”, informacji o opłacie za obsługę pożyczki w domu, co może stanowić naruszenie art. 13 ust. 1 pkt 10 w zw. z art. 14 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. nr 126, poz. 715 ze zm.), a w konsekwencji może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

2. podawaniu w *Umowach Pożyczek Pieniężnych* nieprawdziwej informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, co może stanowić naruszenie art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. nr 171 poz. 1206), a w konsekwencji może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

3. wprowadzeniu w błąd, co do proporcji pomiędzy całkowitym kosztem pożyczki a całkowitą kwotą pożyczki, poprzez prezentowanie informacji o całkowitej kwocie pożyczki obliczonej przy założeniu, że powinna ona uwzględniać kredytowane koszty pożyczki, co może stanowić nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206), a w konsekwencji może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

4. podawaniu w *Umowach Pożyczek Pieniężnych* nieprawdziwej informacji o całkowitym koszcie kredytu, poprzez nieuwzględnienie w nich kosztów obsługi pożyczki w domu, co może stanowić naruszenie art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171 poz. 1206) w zw. z art. 5 pkt 6 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. nr 171 poz. 715 ze zm.), a w konsekwencji może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

5. stosowaniu we wzorcu *Umowy Pożyczki Pieniężnej* postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296 ze zm.) o treści:

(...) *Koszty wypowiedzenia umowy wysłanego listem poleconym wynoszą 60 zł/szt.* (pkt 12 „Umowy Pożyczki Pieniężnej”),

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

oraz po przyjęciu zobowiązania złożonego przez Meritum Polska Sp. z o.o. w Poznaniu do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, nakłada się na w/w przedsiębiorcę obowiązek:

1) w zakresie praktyki opisanej w pkt I. 1 sentencji decyzji: dodania w formularzu informacyjnym w rubryce „*inne koszty, które konsument zobowiązany jest ponieść zgodnie z umową*”, w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji, informacji o treści: „Opłata za obsługę w domu....zł – poz. H formularza Umowy Pożyczki Pieniężnej”;

2) w zakresie praktyki opisanej w pkt I. 2 sentencji decyzji:

a) przeliczenia rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania oraz wprowadzenia nowych tabel dotyczących rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania wyliczonych przy założeniu, że kwota wypłaty k, o której mowa w załączniku nr 4 do ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr.126 poz. 715) nie obejmuje kosztów pożyczki kredytowanych przez Meritum Polska w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji;

b) zaoferowania Pożyczkobiorcom, z którymi Meritum Polska Sp. z o.o. pozostaje związana *Umową Pożyczki pieniężnej*, aneksu do umowy informującego, iż propozycja podpisania aneksu wynika z konieczności korekty błędnie podanych informacji oraz nie zmienia praw i obowiązków stron umowy, zawierającego propozycję zmiany umowy, co do wysokości rzeczywistej rocznej stopy

oprocentowania wyliczonej przy założeniu, że kwota wypłaty k, o której mowa w załączniku nr 4 do ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr.126 poz. 715) nie obejmuje kosztów kredytowanych przez Meritum Polska Sp. z o.o. wraz z ogólną informacją, iż aneks ma na celu korektę błędnie podanych informacji oraz nie zmienia praw i obowiązków stron umowy w terminie 2 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej,

3) w zakresie praktyki opisanej w pkt I. 3 sentencji decyzji:

a) wprowadzenia w swojej ofercie możliwości zapłaty przez klienta z góry opłaty przygotowawczej a nie tylko w formie skredytowanej przez Meritum Polska Sp. z o.o. poprzez odpowiednie zmodyfikowanie wzorca *Umowy Pożyczki Pieniężnej* stosowanego przez Meritum Polska Sp. z o.o. w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej wydanej w przedmiotowej sprawie;

b) podawaniu w Formularzu informacyjnym oraz w *Umowie pożyczki pieniężnej* informacji o całkowitej kwocie pożyczki bez uwzględnienia przy jej obliczaniu kredytowanych przez Meritum Polska Sp. z o.o. kosztów w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej wydanej w przedmiotowej sprawie;

c) zaoferowaniu Pożyczkobiorcom, z którymi Meritum Polska Sp. z o.o. pozostaje związana *Umową Pożyczki pieniężnej*, aneksu do umowy informującego, iż propozycja podpisania aneksu wynika z konieczności korekty błędnie podanych informacji oraz nie zmienia praw i obowiązków stron umowy, zawierającego propozycję zmianę umowy co do wysokości całkowitej kwoty pożyczki wyliczonej bez uwzględnienia w niej kosztów pożyczki kredytowanych przez Meritum w terminie 2 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej.

4) w zakresie praktyki opisanej w pkt I. 4 sentencji decyzji:

a) podawaniu w *Umowach Pożyczek Pieniężnych* zawartych z opcją obsługi tej pożyczki w domu konsumenta informacji o całkowitym koszcie pożyczki z uwzględnieniem kosztów obsługi pożyczki w domu w przypadku wyboru tej usługi przez konsumenta w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji;

b) zaoferowania Pożyczkobiorcom, z którymi Spółka pozostaje związana *Umową Pożyczki pieniężnej*, z opcją obsługi tej pożyczki w domu konsumenta, aneksu do umowy informującego, iż propozycja podpisania aneksu wynika z konieczności korekty błędnie podanych informacji oraz nie zmienia praw i obowiązków stron umowy, zawierającego propozycję zmianę umowy co do wysokości całkowitego kosztu pożyczki wyliczonego z uwzględnieniem kosztów obsługi tej pożyczki w domu konsumenta, w terminie 2 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej,

5) w zakresie praktyki opisanej w pkt I. 5 sentencji decyzji :

a) usunięcia kwestionowanego zapisu z wzorców umów o kredyt konsumencki stosowanego przez Meritum Polska Sp. z o.o. w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej;

b) nie naliczania klientom kosztów za wysłanie wypowiedzenia umowy listem poleconym od dnia uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej;

c) zaoferowania Klientom z którymi Meritum Polska Sp. z o.o. związana jest *Umową Pożyczki Pieniężnej* aneksu do Umowy informującego, iż propozycja podpisania aneksu wynika z konieczności korekty błędnie podanych informacji oraz nie zmienia praw i obowiązków stron umowy, zawierającego propozycję zmianę umowy, w

zakresie usunięcia zapisu wspomnianego wyżej w terminie 2 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. nr 50 poz. 331 ze zm.) nakłada się na **Meritum Polska Sp. z o.o. w Poznaniu** obowiązek przekazania, w terminie do 4 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji informacji o stopniu realizacji zobowiązań nałożonych w pkt I sentencji decyzji, poprzez:

- przesłanie aktualnie stosowanego przez Meritum Polska wzoru formularza informacyjnego oraz wzorca Umowy pożyczki;
- przesłanie przykładowego pisma wysłanego do Pożyczkobiorcy z propozycją zmiany zawartej Umowy Pożyczki ;
- przesłanie aktualnej oferty Meritum Polska, w której zamieszczona będzie informacja o możliwości zapłaty przez klienta z góry opłat warunkujących przyznanie kredytu np. przygotowawczej, opłaty za ubezpieczenie.
- przedstawienia kserokopii dowodów wysłania do konsumentów propozycji aneksowania umów z dotychczasowymi klientami oraz trzech pierwszych przykładowych umów zawartych z klientami w oparciu o zmieniony wzorzec .

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK) przeprowadził postępowanie wyjaśniające sygn. akt DDK-405-67/2013/BK, mające na celu wstępne ustalenie, czy wybrani przedsiębiorcy nie będący bankami i świadczący konsumentom usługi finansowe dopuścili się w zakresie pobieranych opłat oraz prezentacji kosztów pożyczki naruszenia przepisów, uzasadniających wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ust. 2 w związku z ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. nr 50 poz. 331 ze zm.), zwanej dalej ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów .

W toku tego postępowania Prezes UOKiK dokonał analizy wzorców umów Meritum Polska Sp. z o.o. w Poznaniu stosowanych w obrocie z konsumentami, tj: wzorca *Umowy pożyczki pieniężnej*, *Regulaminu pożyczek pieniężnych*, formularza informacyjnego oraz *Tabeli opłat*, jak również zweryfikował treść umów zawartych z konsumentami. Przeprowadzona analiza pozwoliła Prezesowi UOKiK podjąć uzasadnione podejrzenie, że w.w przedsiębiorca może stosować praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

Prezes UOKiK powiadomił przedsiębiorcę o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego o sygn. akt RLU - 61-16/2013/MW i treści postawionych **Meritum Polska Sp. z o.o. w Poznaniu** (zwanej dalej Meritum Polska, Spółką lub przedsiębiorcą) Postanowieniem nr 168/13 z dnia 19.06.2013 r. zarzutów, dotyczących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na:

I. niepodawaniu w formularzach informacyjnych do *Umów Pożyczki Pieniężnej*, w rubryce *inne koszty*, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową, informacji o opłacie za obsługę pożyczki w domu, co może stanowić naruszenie art.

13 ust. 1 pkt 10 w zw. z art. 14 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. 126, poz. 715 ze zm.), a w konsekwencji stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

II. niepodawaniu w *Umowach Pożyczki Pieniężnej* informacji o wysokości prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu, co może stanowić naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. nr 126, poz. 715 ze zm.), a w konsekwencji stanowić może naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

III. podawaniu w *Umowach Pożyczki Pieniężnej* nieprawdziwej informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, co może stanowić naruszenie art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. nr 171 poz. 1206), a w konsekwencji stanowić może naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

IV. wprowadzeniu konsumentów w błąd, co do proporcji pomiędzy całkowitym kosztem pożyczki a całkowitą kwotą pożyczki, poprzez prezentowanie informacji o całkowitej kwocie pożyczki obliczonej przy założeniu, że powinna ona uwzględniać kredytowane koszty pożyczki, co może stanowić nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. nr 171, poz. 1206), a w konsekwencji stanowić może naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

V. podawaniu w *Umowach Pożyczki Pieniężnej* nieprawdziwej informacji o całkowitym koszcie kredytu, poprzez nieuwzględnienie w niej kosztów obsługi pożyczki w domu, co może stanowić naruszenie art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. nr 171 poz. 1206) w zw. z art. 5 pkt 6 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. nr 126, poz. 715 ze zm.), a w konsekwencji stanowić może naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

VI. stosowaniu we wzorcu *Umowy Pożyczki Pieniężnej* postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r., nr 43, poz. 296 ze zm.), poprzez zawarcie w.w. wzorcu postanowienia o treści:

(...) *Koszty wypowiedzenia umowy wysyłanego listem poleconym wynoszą 60 z/szt.* (pkt 12 wzorca „Umowy Pożyczki Pieniężnej”),

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

VII. stosowaniu opłaty za obsługę pożyczki w domu, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co może stanowić naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn. Dz. U. z 2003 r., nr 153, poz. 1503 ze zm.), a w konsekwencji

stanowić może naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;

VIII. stosowaniu opłaty przygotowawczej, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co może stanowić naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn. Dz. U. z 2003 r., nr 153, poz. 1503 ze zm.), a w konsekwencji stanowić może naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes UOKIK zaliczył w poczet materiału dowodowego zebranego w postępowaniu administracyjnym informacje zebrane w toku postępowania wyjaśniającego DDK - 405-67/12/BK.

Meritum Polska w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów:

1. złożył wniosek o wydanie decyzji na podstawie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz zobowiązał się do dokonania zmian we wzorcach umownych w zakresie zarzutów oznaczonych w Postanowieniu o wszczęciu jako pkt I- VI w terminie 30 dni od daty uprawomocnienia się decyzji;

2. zwrócił się o wyjaśnienie przez Prezesa UOKIK, dlaczego niniejsze postępowanie administracyjne prowadzone jest przez Delegaturę UOKIK w Lublinie zamiast właściwą terytorialnie Delegaturę UOKIK w Poznaniu, co stanowi o naruszeniu art. 8 kpa poprzez naruszenie zasady pogłębiania zaufania obywateli do organów Państwa oraz art. 10 kpa poprzez naruszenie zasady czynnego udziału stron w postępowaniu. W uzasadnieniu swojego pisma przedsiębiorca podniósł, iż postępowanie wyjaśniające w przedmiotowej sprawie zostało wszczęte przez Delegaturę UOKIK w Poznaniu, która kontaktowała się wielokrotnie ze Spółką w sprawie zebrania całej niezbędnej dokumentacji oraz doprecyzowania okoliczności faktycznych sprawy, co sugeruje, że w tym momencie nie istniały „szczególne okoliczności”, o których mowa w art. 33 ust. 5 ustawy o uokik.

Przedsiębiorca podniósł, iż nie dostrzega „szczególnych okoliczności” uzasadniających wszczęcie i prowadzenie sprawy o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów przez Delegaturę UOKIK w Lublinie, która w świetle § 5 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej Delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107 poz. 887) nie jest Delegaturą właściwą miejscowo do prowadzenia tego postępowania. Nadto Meritum Polska powoływał się na naruszenia art. 8 kpa - zasadę pogłębiania zaufania obywateli do organu Państwa oraz wyrażoną w art. 10 kpa zasadę czynnego udziału strony w Postępowaniu, poprzez narażenie strony na nadmiernie wysokie koszty związane z koniecznością dojazdu do siedziby Delegatury UOKIK w Lublinie w celu zapoznania się z aktami.

3. Ustosunkowując się merytorycznie do treści postawionych zarzutów, przedsiębiorca podniósł, co następuje:

Ad. I. *opłata za obsługę pożyczki w domu*, jako koszt usługi dodatkowej, który nie jest niezbędny do uzyskania kredytu nie stanowi całkowitego kosztu kredytu, zgodnie z definicją zawartą w art. 5 pkt 6 ustawy o kredycie konsumenckim. Jednak

przedsiębiorca zobowiązuje się do dokonania zmiany w zakresie informacji zamieszczonych w formularzach informacyjnych;

Ad. II. co do zarzutu naruszenia art. 30 ust.1 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim przedsiębiorca zobowiązuje się do dodania we wzorcu umowy pożyczki odpowiednich zapisów informujących o wysokości „prowizji dla Przedstawiciela” w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu przez konsumenta;

Ad. III. i IV. potwierdzając fakt, iż przedsiębiorca do całkowitej kwoty pożyczki wlicza również kwotę opłaty przygotowawczej oraz opcjonalnej składki ubezpieczeniowej, które to składniki są kredytowane przez Meritum Polska, przedsiębiorca zadeklarował zmianę sposobu wyliczania całkowitej kwoty pożyczki a zatem również i kwoty rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania(dalej również r.r.s.o.)

W nawiązaniu do wcześniejszych wyjaśnień, to deklarowana zmiana sposobu wyliczania r.r.s.o. spowoduje również odmienne ukazanie proporcji pomiędzy całkowitym kosztem pożyczki a całkowitą kwotą pożyczki; ponadto przedsiębiorca zobowiązuje się do wprowadzenia w jego ofercie możliwości zapłaty przez klienta opłaty przygotowawczej z góry a nie tylko w formie kredytowanej przez Spółkę;

Ad V. niewliczanie przez Meritum Polska kosztów opcjonalnej usługi za obsługę kredytu w domu do całkowitego kosztu pożyczki wynika z ustawowej definicji całkowitego kosztu kredytu zawartej z art. 5 ust.6 ustawy o kredycie konsumenckim, w którym jest wprost mowa o obowiązku wliczania wyłącznie kosztów usług niezbędnych do zawarcia umowy kredytu, a nie kosztów opcjonalnych. Jednakże przedsiębiorca zobowiązuje się do zmodyfikowania umów pożyczki w ten sposób, że koszty opłaty *za obsługę w domu* zostaną wliczone do całkowitego kosztu pożyczki;

Ad VI. zapis zamieszczony we wzorcu Umowy Pożyczki o treści: „Koszty wypowiedzenia wysłanego listem poleconym wynoszą 60 zł/szt” zostanie usunięty;

Meritum Polska przesłał treść swojego zobowiązania w zakresie zarzutów oznaczonych w Postanowieniu o wszczęciu postępowania o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów od I do VI, poinformował o datach ich wprowadzenia, przesłał projekt zmodyfikowanego formularza informacyjnego oraz treść zmienionych postanowień.

Uzupełniając w.w wniosek o wydanie decyzji zobowiązaniowej Meritum Polska wyjaśnił w zakresie zarzutu oznaczonego w Postanowieniu o wszczęciu jako pkt II, iż przedsiębiorca zarówno wg starej jak i nowej wersji wzorca *Umowy pożyczki pieniężnej* nie pobierał i nie żądał od konsumentów prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty pożyczki, na co wskazuje zapis wzorca *Umowy pożyczki pieniężnej* o treści: *Meritum nie zastrzega prowizji z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu (§ 3.4.)* Wskazana we wzorcu „prowizja dla Przedstawiciela”, nie jest w ocenie Meritum Polska, tym samym co prowizja z tytułu wcześniejszej spłaty kredytu, o której mowa w art. 50 ustawy o kredycie konsumenckim. W uzasadnieniu podał, że prowizja dla przedstawiciela pożyczkodawcy jest uzależniona od tego, czy konsument skorzystał z opcji „obsługi pożyczki w domu”, która ma charakter dodatkowy i nie jest niezbędna dla otrzymania przez konsumenta pożyczki. A zatem nawet w przypadku, gdy konsument dokona wcześniejszej spłaty pożyczki ale nie korzysta z usługi „obsługi pożyczki w domu” to nie ponosi on kosztów wspomnianej prowizji, które zawierają się wyłącznie w opcjonalnej opłacie za obsługę pożyczki w domu. Natomiast w przypadku, gdy konsument wybrał opcję kredytu z „obsługą pożyczki w domu, to wcześniejszy zwrot pożyczki rozliczany jest w dwóch transzach: najpierw koszt pożyczki ulega proporcjonalnie obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy - zgodnie z art. 49 ustawy o kk a następnie

od tak pomniejszonego salda pobierana jest wspomniana prowizja dla Przedstawiciela.

Analiza akt sprawy zebranych w toku postępowania wykazała, iż co do zarzutów określonych w pkt I, III, IV, V i VI Postanowienia o wszczęciu postępowania o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów, okoliczności naruszenia zostały dostatecznie wyjaśnione i nie ma potrzeby kontynuowania w tym zakresie postępowania dowodowego. W konsekwencji częściowego uznania przez Meritum Polska zasadności postawionych mu zarzutów w zakresie opisanym wyżej oraz mając na uwadze treść zobowiązania złożonego przez Meritum Polska zasadne było rozważenie wydania przez Prezesa UOKIK decyzji na podstawie art. 28 ust.1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W związku z powyższym Prezes UOKIK powiadomił Meritum Polska o zakończeniu zbierania materiału dowodowego pismem z dnia 14 stycznia 2013 r., co do zarzutów z pkt I, III, IV, V i VI Postanowienia o wszczęciu postępowania oraz o możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym sprawy. Meritum Polska z uprawnienia tego nie skorzystał.

Prezes UOKIK wskazuje na następujące okoliczności :

Meritum Polska Sp. z o.o. w Poznaniu prowadzi działalność gospodarczą na postawie wpisu do KRS pod nr 0000258678, prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Poznaniu – Nowe Miasto i Wilda, VIII Wydział Gospodarczy KRS. Oferta pożyczki przedstawiana jest konsumentom – potencjalnym pożyczkobiorcom bezpośrednio w biurze lub też przez przedstawicieli handlowych, względnie poprzez rozmowę telefoniczną. Firma specjalizuje się w obsłudze Klientów indywidualnych oferując szybkie pożyczki gotówkowe w kwocie od 300 zł do 2500 zł, w okresie kredytowania od 4 do 41 tygodni. Umowy z konsumentami zawierane są najczęściej w domach konsumentów przy udziale kierownika grupy handlowej lub innego umocowanego przedstawiciela Meritum Polska. Zakresem tej działalności przedsiębiorca obejmuje część województwa xxx. W III kwartale 2012 r. Meritum Polska udzielił konsumentom xx pożyczek. Z tej liczby xx konsumentów nie wybrało opcji „obsługi pożyczki w domu”.

Zawarcie umowy pożyczki związane jest z koniecznością złożenia wniosku przez konsumenta, przy czym weryfikacja konsumenta nie powoduje obciążenia go żadnymi kosztami.

Zawarcie umowy pożyczki związane jest z obowiązkiem poniesienia przez konsumenta następujących opłat:

- opłaty przygotowawczej
- ubezpieczenie pożyczki (opcjonalnie);
- oprocentowanie,
- opłata za obsługę pożyczki w domu konsumenta (opcjonalnie).

Meritum Polska udziela pożyczek konsumentom zawierając z nimi umowy o usługi finansowe w oparciu o wzorce: *Umowy Pożyczki Pieniężnej* oraz *Regulamin pożyczek pieniężnych*. Wzorce te opracowane zostały przez przedsiębiorcę w grudniu 2011 r. tj. po wejściu w życie znowelizowanej ustawy o kredycie konsumenckim.

Wskazać należy na okoliczność, iż Meritum Polska od grudnia 2011 r. nie zamieszcza w formularzu informacyjnym do *Umów Pożyczek Pieniężnych*, w rubryce

inne koszty, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową, informacji o opłacie za obsługę pożyczki w domu konsumenta.

Art. 13 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. nr 126, poz. 715 ze zm.), zwanej dalej: „ustawą o kk”, stanowi, że kredytodawca lub pośrednik kredytowy przed zawarciem umowy o kredyt konsumencki zobowiązany jest podać konsumentowi, na trwałym nośniku w odpowiednich przypadkach informację o innych kosztach, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki, w szczególności odsetkach, opłatach, prowizjach, marżach oraz kosztach usług dodatkowych, jeżeli są znane kredytodawcy, oraz warunku na jakich koszty te mogą ulec zmianie.

Art. 14 w.w ustawy stanowi, że kredytodawca lub pośrednik kredytowy przekazuje konsumentowi dane, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2, na formularzu informacyjnym dotyczących kredytu konsumenckiego, którego wzór stanowi załącznik nr 1 do ustawy o kk.

Prezes UOKIK wskazuje na przyznaną przez Meritum Polska okoliczność, że Meritum Polska w zawieranych z konsumentami *Umowach Pożyczek Pieniężnych* od 31 maja 2006r. prezentował pod pozycją „E” błędną informację o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania. I tak przykładowo przy pożyczce na kwotę 1700 zł, której spłata miała nastąpić w 41 ratach tygodniowych po 78,00 zł, przedsiębiorca deklarował rrs o na poziomie 363,04 proc., podczas gdy faktycznie wynosiło ono 481,37 proc. Natomiast przy pożyczce na kwotę 500 zł, której spłata miała nastąpić w 17 ratach tygodniowych – 16 po 35 zł oraz 17 w kwocie 273 złote, przedsiębiorca deklarował rrs o na poziomie 694,45 proc., podczas gdy faktycznie wynosiło ono 1143,28 proc. Powyższe błędne obliczenie wynikało z tego, że Meritum Polska obliczając rrs o doliczał kredytowane przez pożyczkodawcę koszty tego kredytu nie tylko do kwoty całkowitych kosztów kredytu ale również do całkowitej kwoty kredytu.

Zgodnie z treścią art. 30 ust. 1 pkt 7 ustawy o kk obowiązkiem kredytodawcy jest określenie w umowie o kredyt konsumencki rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania. Wzór stosowany do obliczania r. r. s. o. określa załącznik nr 4 do w.w ustawy.

Wskazać również należy na przyznaną przez przedsiębiorcę okoliczność, iż Meritum Polska od 31 maja 2006r. zawierając umowy o kredyt konsumencki nie wprowadził możliwości zapłaty przez konsumenta kosztów kredytu przed jego uzyskaniem tj. ze środków konsumenta. Jediną możliwą opcją było skredytowanie przez Meritum Polska kosztów kredytu tj. opłaty przygotowawczej i w przypadku wyboru tej opcji również opłaty ubezpieczeniowej. Następnie Meritum Polska wliczał te skredytowane koszty (tj. opłatę przygotowawczą i w przypadku wyboru tej opcji również opłatę ubezpieczeniową) zarówno do całkowitego kosztu pożyczki jak i całkowitej kwoty pożyczki.

Prezes UOKIK wskazuje również na okoliczność, iż Meritum Polska od dnia 31 maja 2006 r. podając w *Umowach Pożyczek Pieniężnych* pod pozycją „G” informację o całkowitym koszcie kredytu nie uwzględniał w niej wysokości ponoszonych przez konsumenta (w razie wyboru takiej opcji) kosztów obsługi pożyczki w domu.

Zgodnie z treścią art. 5 pkt 6 ustawy o kk, całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: a) odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz b) koszty usług dodatkowych w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu – z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta.

Ponadto, wskazać należy na przyznaną przez przedsiębiorcę okoliczność, iż Meritum Polska od dnia 4 grudnia 2012r. stosuje we wzorcu *Umowy Pożyczki Pieniężnej*, postanowienie oznaczone jako pkt 12 o treści (...) : *Koszty wypowiedzenia umowy wysydanego listem poleconym wynoszą 60 zł/szt*".

W prowadzonym przez Prezesa UOKIK rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, pod poz. 1806 zamieszczona jest klauzula o następującej treści: (...) **zawiadomienie posiadacza rachunku, kredytobiorcy, poręczycieli o wypowiedzeniu umowy (...) - wysłane listem zwykłym 15 zł - wysłane listem poleconym 20 zł.** (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 20 lutego 2009 roku (sygn. XVII AmC 125/09) .

W toku postępowania o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów przedsiębiorca złożył zobowiązanie o treści:

- w odniesieniu do zarzutu z pkt I Postanowienia o wszczęciu postępowania zobowiązał się do:

a) dodania w formularzu informacyjnym w rubryce *inne koszty, które konsument zobowiązany jest ponieść zgodnie z umową* informacji o treści: *Opłata za obsługę w domu.....zł – poz. H formularza Umowy Pożyczki Pieniężnej* w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji.

W odniesieniu do zarzutu z pkt II Postanowienia o wszczęciu przedsiębiorca zobowiązał się do:

a) wykreślenia z treści wzorców umowy pożyczki postanowienia o treści:

§ 2 pkt 3 "(...) *W przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki Pożyczkodawca wypłaci również rabat od opłaty za obsługę pożyczki w domu, który będzie udzielony w przypadku spłaty Całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta w całości przed terminem określonym w umowie. Kwota rabatu za obsługę pożyczki w domu będzie uwzględniała dotychczasową historię spłat pożyczki udzielonej na podstawie Umowy oraz koszt prowizji Przedstawiciela z tytułu wcześniejszej spłaty całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta*",

b) zastąpienie wykreślonego postanowienia w treści stosowanego wzorca *Umowy Pożyczki Pieniężnej* zapisem o treści: „*W przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki Pożyczkodawca wpłaci również rabat od Opłaty za obsługę w domu, który będzie udzielony w przypadku spłaty Całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta w całości przed terminem określonym w Umowie. Kwota rabatu za obsługę pożyczki w domu zostanie wyliczona przy uwzględnieniu liczby spłaconych rat pożyczki udzielonej na podstawie Umowy oraz okresu jaki pozostał do spłaty pożyczki zgodnie z Umową, a także kosztu prowizji Przedstawiciela z tytułu wcześniejszej spłaty Całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta, który uzależniony jest od okresu na jaki zawarta została Umowa pożyczki i wynosi odpowiednio: na okres do 10 tygodni włącznie 9 %, powyżej 10 tygodni do 20 tygodni włącznie 8%, powyżej 20 tygodni*

7% wartości pozostałej do spłat kwoty opłaty za obsługę pożyczki w domu w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji;

c) zaoferowania Pożyczkobiorcom, z którymi Spółka pozostaje związana Umową Pożyczki pieniężnej, aneksu do umowy obejmującego zmianę umowy w zakresie wykreślenia postanowienia wzorca umowy pożyczki postanowienia o treści: § 2 pkt 3 "(...) W przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki Pożyczkodawca wypłaci również rabat od opłaty za obsługę pożyczki w domu, który będzie udzielony w przypadku spłaty Całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta w całości przed terminem określonym w umowie. Kwota rabatu za obsługę pożyczki w domu będzie uwzględniała dotychczasową historię spłat pożyczki udzielonej na podstawie Umowy oraz koszt prowizji Przedstawiciela z tytułu wcześniejszej spłaty całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta i zastąpienia go postanowieniem o treści: W przypadku wcześniejszej spłaty pożyczki Pożyczkodawca wpłaci również rabat od Opłaty za obsługę w domu, który będzie udzielony w przypadku spłaty Całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta w całości przed terminem określonym w Umowie. Kwota rabatu za obsługę pożyczki w domu zostanie wyliczona przy uwzględnieniu liczby spłaconych rat pożyczki udzielonej na podstawie Umowy oraz okresu jaki pozostał do spłaty pożyczki zgodnie z Umową, a także kosztu prowizji Przedstawiciela z tytułu wcześniejszej spłaty Całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta, który uzależniony jest od okresu na jaki zawarta została Umowa pożyczki i wynosi odpowiednio: na okres do 10 tygodni włącznie 9 %, powyżej 10 tygodni do 20 tygodni włącznie 8%, powyżej 20 tygodni 7% wartości pozostałej do spłat kwoty opłaty za obsługę pożyczki w domu" w terminie 2 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej.

W odniesieniu do zarzutu z pkt III Postanowienia o wszczęciu przedsiębiorca zobowiązał się do:

- a) przeliczenia rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania oraz wprowadzenia nowych tabel dotyczących rrsu wyliczonych w oparciu o całkowitą kwotę pożyczki nie obejmującą kosztów kredytowanych przez spółkę w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji;
- b) zaoferowania Pożyczkobiorcom, z którymi Spółka pozostaje związana Umową Pożyczki pieniężnej, aneksu do umowy obejmującego zmianę umowy w zakresie wysokości rrsu wyliczonej w oparciu o całkowitą kwotę pożyczki nie obejmującej kosztów kredytowanych przez Spółkę w terminie 2 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej.

W odniesieniu do zarzutu z pkt IV Postanowienia o wszczęciu przedsiębiorca zobowiązał się do:

- a) wprowadzenia swojej ofercie możliwości zapłaty przez klienta z góry Opłaty przygotowawczej a nie tylko w formie skredytowanej przez Spółkę poprzez odpowiednie zmodyfikowanie wzorca Umowy Pożyczki Pieniężnej stosowanego przez Spółkę w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej wydanej w przedmiotowej sprawie.
- b) podawanie informacji o proporcji pomiędzy całkowitym kosztem pożyczki a całkowitą kwotą pożyczki z uwzględnieniem iż do całkowitej kwoty pożyczki nie będą doliczane kredytowane przez Spółkę koszty pożyczki w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej wydanej w przedmiotowej sprawie;
- c) zaoferowania Pożyczkobiorcom, z którymi Spółka pozostaje związana Umową Pożyczki pieniężnej, aneksu do umowy obejmującego zmianę umowy w zakresie

wskazanych proporcji pomiędzy całkowitym kosztem pożyczki a całkowitą kwotą pożyczki z uwzględnieniem, iż do całkowitej kwoty pożyczki nie będą doliczane kredytowane przez Spółkę koszty pożyczki w terminie 2 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej.

W odniesieniu do zarzutu z pkt V Postanowienia o wszczęciu przedsiębiorca zobowiązał się do:

- a) podawania w Umowach Pożyczek Pieniężnych zawartych z opcją obsługi tej pożyczki w domu konsumenta informacji o całkowitym koszcie pożyczki z uwzględnieniem kosztów obsługi pożyczki w domu w przypadku wyboru tej usługi przez konsumenta w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji;
- b) zaoferowania Pożyczkobiorcom, z którymi Spółka pozostaje związana Umową Pożyczki pieniężnej, z opcją obsługi tej pożyczki w domu konsumenta, aneksu do umowy obejmującego zmianę umowy w zakresie wysokości całkowitego kosztu pożyczki wyliczonego z uwzględnieniem kosztów obsługi tej pożyczki w domu konsumenta w terminie 2 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej,

W odniesieniu do zarzutu z pkt VI Postanowienia o wszczęciu postępowania przedsiębiorca zobowiązał się do:

- a) usunięcia kwestionowanego zapisu z wzorca umownego stosowanego przez Spółkę w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej;
- b) nie naliczania klientom kosztów za wysłanie wypowiedzenia umowy listem poleconym od dnia uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej;
- c) zaoferowania Klientom z którymi związani są Umową Pożyczki Pieniężnej aneksu do Umowy obejmującego zmianę Umowy w zakresie usunięcia zapisu wspomnianego wyżej w terminie 2 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej.

Prezes UOKIK zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w toku postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1 tej ustawy, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania, że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 tej ustawy, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes UOKIK może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań. W decyzji tej, jak wynika z art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKIK nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

Przytoczony powyżej przepis, jako przesłankę warunkującą możliwość wydania decyzji wskazuje: uprawdopodobnienie, że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz zobowiązanie się przedsiębiorcy, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom. W wyroku z dnia 5 maja 1995 r. (sygn. akt: S.A./Wr 2223/94) Naczelny Sąd Administracyjny orzekł, że: *uprawdopodobnienie stanowi środek zastępczy*

dowodu w znaczeniu ścisłym, a zatem środek nie dający pewności, lecz tylko wiarygodność (prawdopodobieństwo) twierdzenia o jakimś fakcie [...]. Chodzi nie o przeprowadzenie dowodu na okoliczność podnoszonych przez Wnioskodawcę zarzutów, lecz o wskazanie okoliczności wystarczających dla powzięcia przekonania o prawdopodobieństwie zaistnienia podnoszonych okoliczności. Takie samo stanowisko zajęła doktryna. E. Iserzon w komentarzu do kodeksu postępowania administracyjnego podniósł, że: udowodnienie czyni istnienie pewnego faktu pewnym, uprawdopodobnienie – tylko prawdopodobnym. Udowodnienie służy celowi przekonania organu orzekającego o prawidłowości pewnego twierdzenia, uprawdopodobnienie służy celowi obudzenia w organie orzekającym ufności w to, że pewne twierdzenie odpowiada prawdzie. (...) Uprawdopodobnienie jest to czynność procesowa stwarzająca w świadomości organu orzekającego mniejszy lub większy stopień przekonania o prawdopodobieństwie jakiegoś faktu¹.

W niniejszym postępowaniu, wymaga zatem rozważenia, czy wskazane warunki zaistniały w odniesieniu do działań i zobowiązań Meritum Polska, a ponadto, czy w przypadku ich wystąpienia uzasadnione jest przyjęcie zobowiązania strony postępowania i wydanie przez Prezesa UOKIK decyzji na podstawie art. 28 ust.1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W pierwszej jednak kolejności zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w przedmiotowej sprawie niezbędne jest uprawdopodobnienie, czy w sprawie doszło do zagrożenia naruszenia interesu publicznoprawnego a następnie uprawdopodobnienie naruszenia przesłanek praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów zarzucanej przedsiębiorcy, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 i 2 tej ustawy.

Uprawdopodobnienie naruszenie interesu publicznoprawnego

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa UOKIK jest prowadzona w interesie publicznym. Podstawą ingerencji Prezesa UOKIK jest uprzednie ustalenie, że doszło do naruszenia interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 maja 2001 r. sygn. akt I CKN 1217/98 stwierdził, że w odniesieniu do konsumentów ustawa chroni ich interesy, jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym a nie indywidualnym czy nawet grupowym w rozumieniu sumy indywidualnych interesów konsumentów. Działaniami antykonsumenckimi są więc jedynie takie działania, które dotyczą sfery interesów szerszego kręgu uczestników rynku.

Podnieść zatem należy okoliczność, iż rozpatrywana sprawa wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy skorzystali lub mogli skorzystać z oferty Meritum Polska dotyczącej pożyczek „chwilówek”. Zakwestionowane działania Meritum Polska, polegające na :

¹ E. Iserzon (w:) E. Iserzon, J. Starościk, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz., wydanie IV, Warszawa 1970

1. niepodawaniu w formularzu informacyjnym do *Umów Pożyczki Pieniężnej*, w rubryce „inne koszty, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową”, informacji o opłacie za obsługę pożyczki w domu ;
2. podawaniu w *Umowach Pożyczek Pieniężnych* nieprawdziwej informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania;
3. wprowadzeniu w błąd, co do proporcji pomiędzy całkowitym kosztem pożyczki a całkowitą kwotą pożyczki, poprzez prezentowanie informacji o całkowitej kwocie pożyczki obliczonej przy założeniu, że powinna ona uwzględniać kredytowane koszty pożyczki;
4. podawaniu w *Umowach Pożyczek Pieniężnych* nieprawdziwej informacji o całkowitym koszcie kredytu, poprzez nieuwzględnienie w nich kosztów obsługi pożyczki w domu;
5. stosowaniu we wzorcu *Umowy Pożyczki Pieniężnej* postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296 ze zm.) o treści: (...) *Koszty wypowiedzenia umowy wysłanego listem poleconym wynoszą 60 zł/szt*”

- nie miały charakteru jednostkowego, nie były też stosowane wobec określonej grupy konsumentów, były natomiast stosowane we wszystkich wzorcach oferowanych każdemu konsumentowi korzystającemu z oferty Meritum Polska. Działaniom tym Prezes UOKIK zarzucił bezprawność tj. naruszenie bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa (działania opisane 1- 4) oraz kwalifikowaną praktykę z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o uokik. Zatem kwestionowanymi działaniami zostały zagrożone interesy całego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna. Uprawdopodobnione jest zatem naruszenie interesu publicznoprawnego, które przejawia się w możliwości naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie, istnieje więc możliwość poddania zachowania Meritum Polska dalszej ocenie pod kątem stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa UOKIK działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Uprawdopodobnienie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

W przedmiotowym postępowaniu Prezes UOKIK stwierdził stosowanie przez Meritum Polska praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów opisanych w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Praktyka stwierdzona w pkt I. 1 sentencji decyzji dotyczy stosowania działań bezprawnych tj. naruszenia art. 24 ust. 2, w związku z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w pkt I. 2, i I. 3 i I. 4 sentencji decyzji stwierdzona praktyka dotyczy stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, a w konsekwencji naruszenie przepisu art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, natomiast w pkt I. 5 sentencji decyzji Prezes UOKIK stwierdził naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2 tej ustawy, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy

konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów może polegać w szczególności na:

- 1) stosowaniu postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296 ze zm.);
- 2) naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji;
- 3) stosowaniu nieuczciwej praktyki rynkowej lub czynu nieuczciwej konkurencji.

Tym samym dla uprawdopodobnienia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest uprawdopodobnienie kumulatywnego spełnienia trzech przesłanek:

- 1) działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy,
- 2) noszące znamiona bezprawności, w tym, w szczególności, poprzez uprawdopodobnienie stosowania praktyki, polegającej na stosowaniu postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296 ze zm.) oraz uprawdopodobnienie stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej.
- 3) godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Ad 1)

Stosownie do art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy, rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej (...). Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą w dniu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej lub po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym. Przepis art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

Wskazując na okoliczności, iż Meritum Polska działa w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spełnia wszystkie kryteria definicji przedsiębiorcy, o których mowa w art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wykonuje we własnym imieniu oraz na własny rachunek działalność gospodarczą prowadzoną w sposób zorganizowany i ciągły oraz z zamiarem osiągnięcia zysków, to pierwsza przesłanka niezbędna do uprawdopodobnienia stosowania przez Meritum Polska praktyki wskazanej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów została uprawdopodobniona.

Ad 2)

Bezprawność tradycyjnie ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym. Porządek prawny obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów (wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 13 listopada 2007 r., sygn. akt XVII AmA 45/07). Chodzi wobec tego o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym, jako całością. Zatem pojęcie porządek prawny obejmuje nakazy i zakazy wynikające nie tylko z normy prawnej a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów.

Bezprawność jest kategorią obiektywną. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga zatem kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne, czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. Porządek prawny, którego naruszenie może skutkować naruszeniem artykułu 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów. Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Tym samym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw. Na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem (por. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23 czerwca 2006 r. - sygn. akt XVII AmA 32/05).

Zatem w niniejszej sprawie, uprawdopodobnienie przez Prezesa UOKIK naruszenia działaniami Meritum Polska przepisów innych ustaw daje podstawę do przyjęcia uprawdopodobnienia zarzutu bezprawności działania przedsiębiorcy a po uprawdopodobnieniu naruszenia tymi działaniami zbiorowych interesów konsumentów również uprawdopodobnienie stosowania przez Meritum Polska praktyki na podstawie art. 24 ust.2 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ustawodawca wskazał przykładowe rodzaje praktyk, które naruszają zbiorowe interesy konsumentów, przy czym wskazać należy, że katalog ten nie jest wyczerpujący. Stosownie do art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Stosowanie takiej praktyki przez Meritum Polska Prezes UOKIK stwierdził w pkt. I. 5 sentencji decyzji.

Na mocy art. 479⁴⁵ § 1 k.p.c. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest obowiązany przesyłać Prezesowi Urzędu odpis każdego prawomocnego wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Prezes Urzędu jest zobowiązany do prowadzenia Rejestru. Przepis art. 479⁴⁵ § 3 k.p.c. ustanawia zasadę tzw. formalnej jawności Rejestru, stanowiąc, że Rejestr jest jawny. Jawność ta oznacza, że Rejestr jest dostępny dla każdego zainteresowanego, czyli wszyscy mają do niego prawo wglądu. Skutkiem formalnej jawności Rejestru jest niemożność zasłaniania się nieznajomością dokonanych w nim wpisów. W Rejestrze tym przytacza się treść postanowień wzorców umowy uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone.

Zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c. od chwili wpisania uznanego za niedozwolone

postanowienia wzorca umowy do Rejestru, prawomocny wyrok ma skutek wobec osób trzecich. W ocenie Prezesa Urzędu, wpisanie postanowień do tego Rejestru oznacza zatem, że od tej chwili są one zakazane we wszystkich wzorcach umów. Zakaz stosowania postanowień wpisanych do Rejestru, dotyczy nie tylko tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, lecz również innych przedsiębiorców z danej branży. Za takim ujęciem przemawia podstawowy cel postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, jakim jest usunięcie z obrotu postanowień, które Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za sprzeczne z obowiązującym porządkiem prawnym, bądź dobrymi obyczajami. Chodzi bowiem o to, by prawa i obowiązki przyszłych potencjalnych konsumentów nie były kształtowane na podstawie postanowień umownych, uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone. Ponadto, zdaniem Prezesa Urzędu, zakaz stosowania niedozwolonych postanowień wpisanych do Rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., dotyczy także postanowień podobnych. Może zdarzyć się bowiem taka sytuacja, w której przedsiębiorca stosować będzie umowę, w której zawarte będą postanowienia, których istota jest taka sama, lecz konstrukcja gramatyczna, szyk wyrazów w zdaniu są różne. W związku z tym, zakazane jest też stosowanie postanowienia, którego zakres jest tożsamy z zakresem postanowienia wpisanego do tego Rejestru. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność tychże postanowień.

Stanowisko Prezesa UOKIK znajduje uzasadnienie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. o sygnaturze akt III SZP 3/06 wskazał, iż stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do Rejestru może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Sąd Najwyższy uznał również, iż jeżeli Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uzna określone postanowienie za niedozwolone w wyniku przeprowadzonej kontroli abstrakcyjnej i zostanie ono wpisane do Rejestru, praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, w rozumieniu art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (obecnie art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów), dopuszcza się każdy z przedsiębiorców, który wprowadza do stosowanych postanowień zmiany o charakterze kosmetycznym, polegające na przykład na przestawieniu szyku wyrazów lub zmianie użytych wyrazów, jeżeli zmiany te nie prowadzą do zmiany istoty postanowień.

Zatem uprawdopodobnienie przez Prezesa UOKIK stosowania przez przedsiębiorcę postanowień wzorców umowy wpisanych do Rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c, daje podstawę do uprawdopodobnienia bezprawności działań przedsiębiorcy, a po uprawdopodobnieniu naruszenia tymi działaniami zbiorowych interesów konsumentów również uprawdopodobnienie stosowania przez Meritum Polska praktyki art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 w.w ustawy.

Kolejnym przykładem bezprawnego działania, które narusza zbiorowe interesy konsumentów jest wprost wskazana w art. 24 ust. 2 pkt 3 w.w ustawy praktyka, polegająca na stosowaniu przez przedsiębiorcę nieuczciwej praktyki rynkowej, tj. działania lub zaniechania naruszającego przepisy ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. nr 1171 poz. 1206) .

Stąd też uprawdopodobnienie przez Prezesa UOKIK stosowania przez

przedsiębiorcę nieuczciwej praktyki rynkowej, daje podstawę do uprawdopodobnienia bezprawności działań przedsiębiorcy, a po uprawdopodobnieniu naruszenia tymi działaniami zbiorowych interesów konsumentów, również uprawdopodobnienie stosowania przez Meritum Polska praktyki art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 w.w ustawy.

Uprawdopodobnienie bezprawności postanowień wskazanych w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

Ad. I. 1.

Prezes UOKIK zakwestionował działania Meritum Polska polegające na niepodawaniu w formularzu informacyjnym do *Umów Pożyczki Pieniężnej*, w rubryce *inne koszty, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową*, informacji o opłacie za obsługę pożyczki w domu, co może stanowić naruszenie art. 13 ust. 1 pkt 10 w zw. z art. 14 ustawy o kk, a w konsekwencji naruszenie art. 24 ust 2 w związku art. 24 ust 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Obowiązkiem przedsiębiorcy udzielającego konsumentowi pożyczkę lub kredyt przed zawarciem umowy jest, zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 10 w zw. z art. 14 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2011 r. Nr 126, poz. 715 ze zm.), podanie na trwałym nośniku informacji o innych kosztach, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki, w szczególności odsetkach, opłatach, prowizjach, marżach oraz kosztach usług dodatkowych, jeżeli znane są kredytodawcy, oraz warunki na jakich koszty te mogą ulec zmianie. Informacje takie przekazywane są konsumentom w formularzach informacyjnych wypełnianych przez kredytodawcę i wręczanych konsumentom przed zawarciem umowy. Formularz jest kwalifikowaną informacją o charakterze „quasi oferty”. Zamieszczony tam katalog informacji ma w założeniu dostarczyć konsumentowi wiedzy, która umożliwi mu porównanie różnych produktów na rynku i podjęcia decyzji, czy (a jeżeli tak, to z kim) zawrzeć umowę o kredyt. Formularz informacyjny winien zatem być wypełniony w sposób pełny, spójny, przejrzysty, niesprzeczny i jednoznaczny. Braki w formularzu informacyjnym, w zakresie określonym w w.w art. 13 ust. 1 stanowią działanie bezprawne, poprzez naruszenie obowiązku określonego w tym przepisie. W związku z zaistnieniem okoliczności, iż Meritum Polska nie zamieszcza w formularzu informacyjnym do *Umów Pożyczek Pieniężnych* w rubryce *inne koszty, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową* informacji o opłacie za obsługę pożyczki w domu konsumenta, działanie takie może naruszać przepis art. 13 ust. 1 pkt 10 w zw. z art. 14 ustawy o kk.

Należy przy tym zaznaczyć, że podając konsumentowi informacje o dodatkowych kosztach kredytu, należy wziąć pod uwagę warunki konkretnej, zindywidualizowanej wg potrzeb i oczekiwań konsumenta oferty pożyczki, a nie koszty dodatkowe teoretycznie możliwe do ujęcia w każdej planowanej umowie, które jednak nie mają zastosowania do tej konkretnej umowy. Zatem przede wszystkim, jeżeli oferta kredytodawcy przewiduje, że konsument ponosi koszty usług dodatkowych, w postaci obsługi pożyczki w domu konsumenta, a konsument taką ofertę wstępnie przyjmuje – należy wziąć to pod uwagę w informacji zamieszczonej w formularzu informacyjnym .

Powyższa ocena naruszenia art. 13 ust. 1 pkt 10 w zw. z art. 14 ustawy o kk legła u podstaw uprawdopodobnienia stosowania przez w.w przedsiębiorcę działań bezprawnych, o których mowa w art. 24 ust. 2 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad I. 2.

Prezes UOKIK zakwestionował działania Meritum Polska, polegające na:

- prezentowaniu w *Umowach Pożyczki Pieniężnej* nieprawdziwej informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania kredytu (rrso);

które to działanie, może stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 w związku z art. 24 ust. 1 w/w ustawy tj. nieuczciwą praktykę rynkową z art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. nr 1171 poz. 1206), (zwaną dalej: ustawą o pnpr).

Oceniając opisane wyżej działanie Meritum Polska jako nieuczciwą praktykę rynkową, wskazać należy, iż obowiązek przekazania konsumentowi informacji o wysokości rrso w treści zawartej umowy pożyczki został wprost przewidziany w art. 30 ust. 1 pkt 7 ustawy o kk. W konsekwencji pożyczkodawca powinien wskazywać prawidłową kwotę rrso w umowie pożyczki.

Zgodnie z art. 5 pkt 12 ustawy o kk rzeczywista roczna stopa oprocentowania – jest to całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, wyrażony jako wartość procentowa całkowitej kwoty kredytu w stosunku rocznym .

Wzór obliczania rrso stanowi załącznik nr 4 do ustawy o kredycie konsumenckim. W uproszczeniu zawarte w przepisach równanie matematyczne pozwala na ukazanie proporcji całkowitego kosztu kredytu do jego całkowitej kwoty (w równaniu tym posłużono się terminami „kwota wypłaty” i „kwota spłaty lub wnoszonych opłat”). Inaczej można powiedzieć, że obliczanie rrso polega na ustaleniu rocznej stopy zwrotu z „inwestycji” (polegającej na udzieleniu kredytu) dla przedsiębiorcy udzielającego kredytu. Jest to zatem przeciętna roczna stopa zwrotu od kapitału zaangażowanego przez kredytodawcę (kwoty kredytu), która uwzględnia nie tylko przychody z tytułu oprocentowania, ale również z innych opłat związanych z kredytem.

Z punktu widzenia pożyczkobiorcy rrso jest jedyną uniwersalną, standaryzowaną miarą kosztów kredytu, pozwalającą w obiektywny sposób porównywać obciążenia związane z różnymi produktami finansowymi.

Wysokość rrso, jak z powyższego wynika, poprzez zastosowanie do wzoru służącego do jej obliczania „kwoty do wypłaty k” jest uzależniona od tego jaką wartość całkowitej kwoty kredytu przyjmie pożyczkodawca. Zgodnie z art. 5 pkt 7) ustawy o kredycie konsumenckim całkowita kwota kredytu jest to suma wszystkich środków pieniężnych, które Bank udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt. Zakwestionowana praktyka przedsiębiorcy, polegała na obliczaniu wartości całkowitej kwoty kredytu z uwzględnieniem kredytowanych kosztów tego kredytu, a powstała suma utożsamiana była z kwotą, którą pożyczkodawca udostępnia konsumentowi, czyli kwotą wypłaty „k”.

Natomiast w ocenie Prezesa UOKIK, do całkowitej kwoty kredytu nie mogą być wliczone opłaty za udzielenie kredytu, w tym opłata przygotowawcza, prowizja, odsetki oraz ubezpieczenie. Wszystkie koszty związane z udzieleniem kredytu ponoszone przez konsumenta powinny zostać umieszczone jedynie w całkowitym koszcie kredytu. Podobne zdanie w niniejszej kwestii zajęła Komisja Europejska w *Wytycznych w sprawie stosowania przepisów dyrektywy o kredycie konsumenckim dotyczących rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania*². Zgodnie z powyższym całkowita kwota kredytu (*total amount od credit*) nie obejmuje kwot, które stanowią koszt udzielonego kredytu, gdyż są one zamieszczane w całkowitym koszcie kredytu. Jako przykład Komisja podaje sytuację, w której udzielono konsumentowi pożyczki w kwocie 5000 euro, przy czym koszt udzielenia konsumentowi kredytu w wysokości 100 euro jest wliczony w pulę udostępnioną konsumentowi i następnie potrącony jest w momencie wypłaty środków. Faktycznie więc konsument może rozporządzać jedynie 4900 euro i to właśnie ta kwota – w ocenie Komisji Europejskiej- powinna stanowić całkowitą kwotę kredytu.

W postępowaniu administracyjnym zakończonym wydaniem niniejszej Decyzji, wskazano na okoliczność, iż Meritum Polska błędnie wyliczał całkowitą kwotę kredytu. Błąd polegał na doliczaniu kredytowanych kosztów kredytu nie tylko do kwoty całkowitych kosztów kredytu ale również do całkowitej kwoty kredytu. Ten sposób obliczania całkowitej kwoty kredytu miał wpływ na obliczanie rrs0, poprzez zaniżenie jego wartości. Zatem, taki sposób działania Meritum Polska powodował zaniżanie podawanej zarówno w Formularzu informacyjnym jak i w zawartych umowach kwoty rrs0 w porównaniu do wartości wyliczonej prawidłowo. Wskazać należy, iż obowiązek prawidłowego wyliczenia rrs0, z uwagi na znaczny poziom złożoności w.w wzoru, spoczywa na przedsiębiorcy.

Zdaniem Prezesa UOKIK, jakkolwiek literalne brzmienie zarówno przepisów ustawy o kk jak i dyrektywy o kredycie konsumenckim³ nie daje wprost odpowiedzi na pytanie o właściwy sposób informowania konsumentów o kredytowanych kosztach kredytu, to powinno się je uwzględniać tylko po stronie całkowitego kosztu kredytu. Jeżeli kredytowane koszty kredytu uwzględniane są przez pożyczkodawcę również w kwocie całkowitej kwoty kredytu tj. w określonej przez pożyczkodawcę kwocie „do wypłaty” i taka informacja przedstawiana jest konsumentowi najpierw w Formularzu informacyjnym a potem w samej umowie pożyczki, to powoduje to błędne ukazanie proporcji pomiędzy kosztami kredytu a kwotą, którą faktycznie dysponuje konsument (kwotą wypłaconą) w porównaniu tej oferty z ofertą, w której konsument sam płaci koszty kredytu. Jeżeli dodatkowo ujęcie kredytowanych kosztów kredytu w kwocie kredytu znajduje swoje odzwierciedlenie w sposobie obliczania rrs0, tak jak w przypadku Meritum Polska, to przekazana konsumentom informacja o wysokości rrs0 nie będzie umożliwiała mu zidentyfikowania najtańszej na rynku oferty kredytowej. Od kredytowanych przez Meritum Polska kosztów kredytu naliczane jest oprocentowanie, tak jak od pozostałej części kredytu, zatem kredyt, którego koszty są kredytowane jest co do zasady droższy niż taki sam kredyt, przy którym konsument sam zapłaci koszty kredytu z własnych środków.

² European Commission, Commission staff working document „Guidelines on the application of Directive 2008/48/EC (Consumer Credit Directive) in relation to costs and the Annual Percentage Rate of charge”, SWD (2012) 128 final, Bruksela 8 maja 2012 r. s. 11

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. 2008/48/WE w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca Dyrektywę Rady 87/102/EWG.

Uwzględnienie natomiast kredytowanych kosztów kredytu zarówno w całkowitym koszcie kredytu jak i w całkowitej kwocie kredytu sprawia, że proporcje kwoty do kosztów wydają się korzystniejsze w przypadku oferty z kredytowaniem kosztów przez Meritum Polska.

Z powyższego wynika, że przy obliczaniu rrs0 istotne jest, w ramach której kategorii pożyczkodawca uwzględni koszty kredytu, które na mocy zawartej umowy są przez niego finansowane. W przypadku, gdy oferty dwóch kredytodawców nie różnią się od siebie, a Meritum Polska uwzględnia kredytowane koszty kredytu zarówno w całkowitej kwocie kredytu jak i w całkowitym koszcie kredytu, a drugi kredytodawca obliczając rrs0 uwzględnia te koszty jedynie w całkowitych kosztach kredytu, to w efekcie, w ocenie konsumenta, oferta Meritum Polska wyda mu się korzystniejsza, ponieważ wyliczone w ten sposób rrs0 jest niższe niż w ofercie, w której kredytowane koszty kredytu uwzględnia się jedynie w całkowitych kosztach kredytu.

W ocenie Prezesa UOKiK, pożyczkobiorcom powinna być przekazywana informacja o tej wyższej wartości rrs0 zarówno w formularzu informacyjnym, jaki w zawartej umowie pożyczki, ponieważ to właśnie ta wartość odzwierciedla w sposób najbardziej prawidłowy i rzeczywisty koszt kredytu jak i proporcje pomiędzy całkowitym kosztem kredytu a całkowitą kwotą kredytu.

Uprawdopodobnienie bezprawności zakwestionowanych działań Meritum Polska związane jest z możliwością naruszenia przepisów ustawy o pnpr.

Art. 3 tej ustawy zakazuje stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych.

Przez praktykę rynkową, zgodnie z art. 2 pkt 4) w.w ustawy rozumie się działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta.

Pojęcie produktu ma znaczenie szerokie i obejmuje także usługi (art. 2 pkt 3 i 4 ustawy).

Przez propozycję nabycia produktu – rozumie się informację handlową określającą cechy produktu, oraz jego cenę, w sposób właściwy dla użytego środka komunikowania się z konsumentem, która bezpośrednio wpływa, lub może wpływać na podjęcie przez konsumenta decyzji dotyczącej umowy (art. 2 pkt 5) w.w ustawy).

Przez decyzję dotyczącą umowy rozumie się podejmowaną przez konsumenta decyzję, co do tego, czy, i w jaki sposób, i na jakich warunkach dokona zakupu, zapłaci za produkt w całości lub w części, zatrzyma produkt, rozporządzi nim lub wykona uprawnienie umowne związane z produktem, bez względu na to, czy konsument postanowi dokonać określonej czynności, czy też powstrzymać się od jej dokonania.

Przepisy ustawy o pnpr posługują się pojęciem przeciętnego konsumenta, w odniesieniu do którego powinna być dokonana ocena każdej praktyki rynkowej. Art. 2 pkt 8) tej ustawy za przeciętnego uznaje konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny. Wymaga zarazem dokonania oceny tych cech z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa

dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 w/w ustawy praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorcę jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcać zachowania rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu.

Natomiast art. 5 ust. 1 w/w ustawy stanowi, że praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje, lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął.

Przekładając te teoretyczne rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż:

- niewątpliwie działania Meritum Polska, polegające na oferowaniu konsumentom kredytów gotówkowych i prezentowaniu ich warunków, w tym prezentowaniu informacji o wysokości rrs, mieszczą się w przedstawionym powyżej pojęciu praktyki rynkowej,

- adresatem działań Meritum Polska, polegających na udzielaniu kredytów gotówkowych są konsumenci. Charakter oferowanej usługi finansowej nie wskazuje na to, by Meritum Polska kierował swoją ofertę do szczególnej grupy konsumentów, która mogłaby zostać wyodrębniona na podstawie określonej i wspólnej im cechy. W związku z powyższym, w niniejszej sprawie za przeciętnego uznano konsumenta dostatecznie dobrze poinformowanego, uważnego i ostrożnego przy uwzględnieniu czynników społecznych, kulturowych i językowych charakterystycznych dla polskiego konsumenta.

Należy przy tym podkreślić, że wskazanie na takie cechy jak dostateczne poinformowanie, uwaga i ostrożność określa pewien zespół cech mentalnych konsumenta (jego przeciętność) znajdujących wyraz w tym, że z jednej strony możemy wymagać od niego pewnego stopnia wiedzy i orientacji w rzeczywistości, a z drugiej - nie możemy uznać, że jego wiedza jest kompletna i profesjonalna i że konsument nie ma prawa pewnych rzeczy nie wiedzieć. Przeciętny konsument nie posiada bowiem wiedzy specjalistycznej w danej dziedzinie. Taki konsument nie jest naiwny, ale nie potrafi też ocenić sytuacji tak jak profesjonalista. Przeciętny konsument ma prawo zakładać, że przedsiębiorca przekazuje mu informacje w sposób dostatecznie jasny, jednoznaczny i nie wprowadzający go w błąd.

Mając na uwadze treść zarzutu postawionego Meritum Polska w odniesieniu do zakwestionowanego przez Prezesa UOKiK, opisanego powyższej działania, to przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej z art. 4 ust. 1 ustawy o pnpr są następujące:

- sprzeczność z dobrymi obyczajami;
- rzeczywiste lub potencjalne zniekształcenie w istotny sposób zachowań rynkowych przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu.

Art. 4 ust. 2 ustawy zawiera otwarty katalog nieuczciwych praktyk rynkowych, wyróżnia m.in. praktyki rynkowe wprowadzające w błąd. Praktyki te mogą polegać zarówno na działaniu (art. 5) jak i zaniechaniu (art. 6), przy czym nie są one zakazane w każdych okolicznościach (art. 7). Oznacza to, że przypisanie

przedsiębiorcy stosowania praktyk rynkowych wprowadzających w błąd wymaga odniesienia zarówno do ogólnej definicji nieuczciwej praktyki rynkowej zawartej w art. 4 ust. 1 ustawy, jak również definicji praktyki wprowadzającej w błąd zawartej w art. 5 lub art. 6 ustawy.

W ocenie Prezesa UOKiK, opisane w pkt I. 2 sentencji Decyzji działania Meritum Polska, polegające na:

- podawaniu w *Umowach Pożyczek Pieniężnych* nieprawdziwej informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, mogą wprowadzać konsumentów w błąd, doprowadzając tym samym do wyboru mniej korzystnej oferty kredytowej (czyli do podjęcia decyzji, której w niezakłóconych warunkach konsument nie podjąłby), poprzez przekazywanie im nieprawdziwej informacji o istotnych warunkach umowy pożyczki.

Przeciętny konsument, po otrzymaniu informacji o wysokości rrs0 porównuje informacje dotyczące oferowanego kredytu, w tym wysokość rrs0, z informacjami zamieszczonymi w ofertach konkurencyjnych innego kredytodawcy. Wprawdzie nie zawsze kredyt z niższym rrs0 oznacza dla konsumenta lepszą ofertę ze względu na inne jego warunki (kwotę kredytu, termin spłaty, wysokość kar umownych), jednak niższe rrs0 zawsze oznacza, że kredyt jest tańszy, przy założeniu, że strony umowy będą się z niej wywiązywać terminowo. Dlatego spośród kredytów na tę samą kwotę, o tym samym terminie spłaty i takich samych warunkach umownych, ten, który ma najniższe rrs0 jest kredytem obiektywnie najlepszym dla konsumenta.

Zatem dokonując porównania wartości rrs0 przeciętny konsument wybierze tę ofertę, gdzie rrs0 jest niższe, bo niższe rrs0 oznacza dla przeciętnego konsumenta najtańszy kredyt. W sytuacji, gdy kredytodawca wylicza rrs0 przy założeniu, że kredytowane koszty kredytu powinny zostać uwzględnione w kwocie wypłaty „k”, o której mowa w pkt 2 załącznika nr 4 do ustawy o kk, wartość rrs0 będzie niższa niż w wypadku, gdy kredytobiorca kredytowane koszty kredytu uwzględnia jedynie w całkowitych kosztach kredytu. Zatem przeciętny konsument wybierze tę właśnie ofertę pożyczkodawcy - ze względu na niższą wartość rrs0. Wybór oferty pożyczkodawcy z kredytowaniem kosztów kredytu jest racjonalnie mniej korzystny niż w sytuacji, gdyby konsument sam opłacił koszty kredytu. Taki kredyt w ostatecznym rozrachunku jest bowiem dla konsumenta droższy – gdyż jego całkowity koszt (cena) jest wyższy - konsument musi również zapłacić pożyczkodawcy oprocentowanie kwoty kredytowanej.

Konsument również po zawarciu umowy pożyczki ma, zgodnie z art. 53 ustawy o kk, prawo do odstąpienia od umowy kredytu. W razie odstąpienia umowę taką poczytuje się za niezawartą, a strony wzajemnie zobowiązane są do zwrotu tego co świadczyły. Zatem termin 14 dni po zawarciu umowy o kredyt konsumencki to dodatkowy okres, kiedy konsument może raz jeszcze przeanalizować warunki umowy, a jeżeli stwierdzi, że umowa jest dla niego niekorzystna odstąpić od niej i wybrać ofertę innego konkurencyjnego pożyczkodawcy bez narażenia na jakikolwiek dolegliwości finansowe. Jednakże również po upływie 14 dni od zawarcia umowy konsument może zmienić wcześniejszą decyzję, co do opłacalności pożyczki i umowę rozwiązać zwracając pożyczkodawcy kwotę kredytu i dokonując stosowanych rozliczeń. Oznacza to, że nawet po zawarciu umowy kredytowej zamieszczone w umowie postanowienia mogą wprowadzać konsumentów w błąd i prowadzić do podjęcia decyzji, której konsument nie podjął by, gdyby nie był wprowadzony w błąd.

W ocenie Prezesa UOKIK, uprawdopodobniono również, iż takie działanie Meritum Polska może naruszać dobre obyczaje. Zgodnie z przyjętym w doktrynie prawa ochrony konkurencji konsumentów stanowiskiem, istotą pojęcia dobrego obyczaju jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien on wyrażać się właściwym informowaniem o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, a także wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności (por. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23 lutego 2006 r. sygn. akt XVII Ama 118/04). Biorąc pod uwagę stopień skomplikowania całego zagadnienia, jak również ustawowego wzoru na obliczenie rrs0, nawet uważny, ostrożny i należycie poinformowany konsument jest narażony na podjęcie błędnej decyzji pod wpływem działań Meritum Polska. Nie bez znaczenia jest również fakt, że w Internecie są dostępne liczne kalkulatory rrs0, których użycie prowadzi do uzyskania różniących się wyników kosztu kredytu. W tych okolicznościach należy wymagać od przedsiębiorców przywiązywania szczególnej wagi do prawidłowego informowania konsumentów w tym zakresie. Dobry obyczaj nakazuje umożliwienie konsumentom zastanowienie się nad propozycją skorzystania z produktu i porównania go z innymi ofertami, a to możliwe jest jedynie wtedy, gdy przedstawiona konsumentowi w formularzy informacyjnym oferta zawiera pełne informacje o warunkach na jakich pożyczka została udzielona, w tym prawidłową informację o wysokości r.r.s.o.

Powyższa ocena legła u podstaw uprawdopodobnienia stosowania przez w.w przedsiębiorcę nieuczciwych praktyk rynkowych, o których mowa w art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o pnpr. opisanych w pkt I. 2 i I. 3 sentencji decyzji

Ad. I. 3.

Prezes UOKIK zakwestionował również działania Meritum Polska, polegające na:

- wprowadzaniu konsumentów w błąd, co do proporcji pomiędzy całkowitym kosztem kredytu a całkowitą kwotą pożyczki, poprzez prezentowanie informacji o całkowitej kwocie pożyczki obliczonej przy założeniu, że powinna ona uwzględniać kredytowane koszty pożyczki,
- które to działania, mogą stanowić praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 w/w ustawy tj. nieuczciwą praktykę rynkową z art. 4 ust. 1 w zw. i art. 5 ust 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. nr 1171 poz. 1206), (zwaną dalej: ustawą o pnpr).

Uprawdopodobnienie opisanego powyżej działania Meritum Polska jako nieuczciwej praktyki rynkowej, wymaga wskazania, iż obowiązek przekazania konsumentowi informacji o wysokości całkowitej kwoty kredytu dotyczy nie tylko etapu zawierania kontraktu (art. 30 ust. 1 pkt 5 ustawy o kk), ale również etapu przedkontraktowego (art. 13 ust.1 pkt 4 ustawy o kk). W konsekwencji pożyczkodawca powinien wskazać kwotę całkowitej kwoty kredytu zarówno w

formularzu informacyjnym wręczanym konsumentowi przed zawarciem umowy jak i w samej umowie pożyczki.

Prezes UOKIK wskazał na przyznaną przez Meritum Polska okoliczność, iż podając konsumentom informacje o całkowitej kwocie pożyczki dolicza kredytowane przez pożyczkodawcę koszty kredytu tj. koszt opłaty przygotowawczej i koszt ubezpieczenia.

Oceniając opisane powyżej działania Prezes UOKIK prezentuje takie samo stanowisko, jak w przypadku praktyki opisanej w pkt I.2. sentencji decyzji. Zgodnie z art. 5 pkt 7) ustawy o kredycie konsumenckim całkowita kwota kredytu jest to suma wszystkich środków pieniężnych, które Bank udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt. Do powyższej kwoty nie mogą być wliczone opłaty za udzielenie kredytu, w tym opłata przygotowawcza, prowizja, odsetki oraz ubezpieczenie. Wszystkie koszty związane z udzieleniem kredytu ponoszone przez konsumenta powinny zostać umieszczone jedynie w całkowitym koszcie kredytu. Zdaniem Prezesa UOKIK, jakkolwiek literalne brzmienie zarówno przepisów ustawy o kk jak i dyrektywy o kredycie konsumenckim nie daje wprost odpowiedzi na pytanie o właściwy sposób informowania konsumentów o kredytowanych kosztach kredytu, to powinno się je uwzględniać tylko po stronie całkowitego kosztu kredytu. Jeżeli kredytowane koszty kredytu uwzględniane są przez pożyczkodawcę również w kwocie całkowitej kwoty kredytu tj. w określonej przez pożyczkodawcę kwocie „do wypłaty” i taka informacja przedstawiana jest konsumentowi najpierw w Formularzu informacyjnym a potem w samej umowie pożyczki, to powoduje to błędne ukazanie proporcji pomiędzy kosztami kredytu a kwotą, którą faktycznie dysponuje konsument (kwotą wypłaconą) w porównaniu tej oferty z ofertą, w której konsument sam płaci koszty kredytu. Uwzględnienie natomiast kredytowanych kosztów kredytu zarówno w całkowitym koszcie kredytu jak i w całkowitej kwocie kredytu sprawia, że proporcje kwoty do kosztów wydają się korzystniejsze w przypadku oferty z kredytowaniem kosztów przez Meritum Polska.

W ocenie Prezesa UOKIK, pożyczkobiorcom zarówno w formularzu informacyjnym, jaki w zawartej umowie pożyczki powinna być przekazywana informacja o całkowitej kwocie kredytu wyliczonej bez uwzględnienia w niej kredytowanych kosztów kredytu, ponieważ to właśnie ta wartość odzwierciedla w sposób najbardziej prawidłowy i rzeczywisty koszt kredytu jak i proporcje pomiędzy całkowitym kosztem kredytu a całkowitą kwotą kredytu.

Uprawdopodobnienie bezprawności zakwestionowanych działań Meritum Polska związane jest z możliwością naruszenia przepisów ustawy o pnpr. tj. art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 tej ustawy.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 w/w ustawy praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorcę jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcać zachowania rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu.

Natomiast art. 5 ust. 1 w/w ustawy stanowi, że praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje, lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Art. 5 ust. 2 pkt 1) ustawy stanowi, że

wprowadzającym, w błąd działaniem może być w szczególności rozpowszechnianie wprowadzających w błąd informacji.

Mając zatem na uwadze treść zarzutu postawionego Meritum Polska, wskazać należy, iż:

- niewątpliwie działania Meritum Polska, polegające na oferowaniu konsumentom kredytów gotówkowych i prezentowaniu ich warunków, w tym prezentowaniu informacji o wysokości całkowitej kwocie kredytu, mieszczą się w pojęciu praktyki rynkowej.

- adresatem działań Meritum Polska, polegających na udzielaniu kredytów gotówkowych są przeciętni konsumenci, gdyż charakter oferowanej usługi finansowej nie wskazuje na to, by Meritum Polska kierował swoją ofertę do szczególnej grupy konsumentów, która mogłaby zostać wyodrębniona na podstawie określonej i wspólnej im cechy. W związku z powyższym, w niniejszej sprawie za przeciętnego uznano konsumenta dostatecznie dobrze poinformowanego, uważnego i ostrożnego przy uwzględnieniu czynników społecznych, kulturowych i językowych charakterystycznych dla polskiego konsumenta.

Należy przy tym podkreślić, że wskazanie na takie cechy jak dostateczne poinformowanie, uwaga i ostrożność określa pewien zespół cech mentalnych konsumenta (jego przeciętność) znajdujących wyraz w tym, że z jednej strony możemy wymagać od niego pewnego stopnia wiedzy i orientacji w rzeczywistości, a z drugiej - nie możemy uznać, że jego wiedza jest kompletna i profesjonalna i że konsument nie ma prawa pewnych rzeczy nie wiedzieć. Przeciętny konsument nie posiada bowiem wiedzy specjalistycznej w danej dziedzinie. Taki konsument nie jest naiwny, ale nie potrafi też ocenić sytuacji tak jak profesjonalista. Przeciętny konsument ma prawo zakładać, że przedsiębiorca przekazuje mu informacje w sposób dostatecznie jasny, jednoznaczny i nie wprowadzający go w błąd,

- opisane powyżej działania Meritum Polska mogą wprowadzać konsumentów w błąd, doprowadzając tym samym do wyboru mniej korzystnej oferty kredytowej (czyli do podjęcia decyzji, której w niezakłóconych warunkach konsument nie podjąłby), poprzez przekazywanie im nieprawdziwej informacji o istotnych warunkach umowy pożyczki. W sytuacji, gdy przeciętny konsument w związku z zawarciem umowy pożyczki analizuje proporcje pomiędzy całkowitym kosztem kredytu a całkowitą kwotą kredytu (praktyka opisana w pkt I. 3 sentencji decyzji), to proporcje te wydają się korzystniejsze w przypadku oferty z kredytowaniem przez kredytodawcę kosztów kredytu, gdy tymczasem oferta taka, z tych samych względów jak przedstawiono powyżej, jest mniej korzystna dla konsumenta. Sytuacja taka zachodzi również w okolicznościach niniejszej sprawy. Zarówno porównując w konkurencyjnych ofertach kredytowych wielkość rrsu jak i proporcje pomiędzy całkowitym kosztem pożyczki, a całkowitą kwotą pożyczki przeciętny konsument pod wpływem mylnej informacji, może podjąć decyzję dotyczącą wyboru i zawarcia umowy z Meritum Polska na takich właśnie warunkach, pomimo, że obiektywnie taka oferta jest mniej dla konsumenta korzystna. Gdyby nie wprowadzenie konsumenta w błąd, przyjąć można, iż na takich warunkach dotyczącej oferty Meritum Polska, przeciętny konsument nie zawarłby umowy, a gdy ją omyłkowo zawarł, odstąpiłby od niej w terminie 14 dni od jej zawarcia, lub też ją rozwiązał po upływie tego terminu.

W ocenie Prezesa UOKIK, zostało również uprawdopodobnione, iż opisane wyżej działania Meritum Polska może naruszać dobre obyczaje, polegające na

obowiązku rzetelnego informowania słabszej strony stosunku zobowiązaniowego, czyli konsumenta o istotnych cechach usługi, w tym również o całkowitej kwocie pożyczki. Biorąc pod uwagę stopień skomplikowania całego zagadnienia, nawet uważny, ostrożny i należycie poinformowany konsument jest narażony na podjęcie błędnej decyzji pod wpływem działań Meritum Polska, gdyż nie posiada dostatecznej wiedzy umożliwiającej mu weryfikację informacji przekazanych przez pożyczkodawcę. Natomiast obowiązkiem Meritum Polska jest prezentowanie prawidłowych informacji o całkowitej kwocie kredytu tj. wyliczonej przy założeniu, iż nie należy do niej doliczać kosztów kredytu warunkujących jego udzielenie. Za sprzeczne z dobrym obyczajem należy uznać wykorzystywanie wobec konsumenta przewagi wynikającej z posiadanej wiedzy, jaką niewątpliwie posiada Meritum Polska działając na rynku jako profesjonalista. Takie działanie w efekcie uniemożliwia konsumentowi podjęcie racjonalnej decyzji dotyczącej oferty Meritum Polska, do czego zgodnie z dobrym obyczajem ma prawo.

Zatem uprawdopodobniono również zasadność zarzutu stosowania przez Meritum Polska nieuczciwej praktyki rynkowej z art. 4 ust. 1 w związku art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1) ustawy o pnpr w odniesieniu do działań przedsiębiorcy, polegających na wprowadzaniu w błąd, co do proporcji pomiędzy całkowitym kosztem pożyczki a całkowitą kwotą pożyczki, poprzez prezentowanie informacji o całkowitej kwocie pożyczki obliczonej przy założeniu, że powinna ona uwzględniać kredytowane koszty pożyczki.

Powyższa ocena legła u podstaw uprawdopodobnienia stosowania przez w.w przedsiębiorcę nieuczciwych praktyk rynkowych, o których mowa w art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o pnpr. opisanych w pkt I. 3 sentencji decyzji.

Ad. I. 4.

W ocenie Prezesa UOKiK uprawdopodobnione jest również stosowanie przez Meritum Polska nieuczciwej praktyki rynkowej, polegające na podawaniu w *Umowach Pożyczek Pieniężnych* nieprawdziwej informacji o całkowitym koszcie kredytu, poprzez nieuwzględnienie w nich kosztów obsługi pożyczki w domu, co może stanowić naruszenie art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o pnpr w zw. z art. 5 pkt 6 ustawy o kk.

Opłata za obsługę pożyczki w domu pobierana jest w zamian za odbiór rat pożyczki w miejscu zamieszkania konsumenta przez przedstawiciela pożyczkodawcy (wierzyciel stawia się w miejscu zamieszkania dłużnika, w celu odbioru świadczenia). Jest to dobrowolna opcja, której wybór zależy od woli konsumenta i podyktowany jest jego indywidualnymi potrzebami.

Zgodnie z treścią art. 5 pkt 6 ustawy o kk, całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: a) odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz b) koszty usług dodatkowych w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu – z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta. Pożyczkodawca ma obowiązek, wynikający z art. 30 ust. 1 pkt 10 ustawy o kk do zamieszczenia w umowie o kredyt konsumentki informacji o innych kosztach, które konsument zobowiązany jest ponieść w związku z umową o kredyt konsumentki, w szczególności odsetkach, opłatach, prowizjach,

marżach oraz kosztach usług dodatkowych, jeżeli znane są kredytodawcy, oraz warunki na jakich koszty te mogą ulec zmianie.

Należy przy tym zaznaczyć, że podając informację o kosztach pożyczki w umowie, należy wziąć pod uwagę warunki konkretnej umowy, a nie teoretycznie możliwe do ujęcia w konkretnej umowie, które jednak nie mają do niej zastosowania (przede wszystkim, jeżeli umowa przewiduje, że konsument ponosi koszty usług dodatkowych – należy wziąć je pod uwagę w informacji o całkowitych kosztach kredytu. Stąd też, jeżeli umowa przewiduje, przykładowo, obowiązek zapłaty opłaty za obsługę w domu, to – ponieważ poniesienie tej opłaty było konieczne do zawarcia tej konkretnej umowy – opłata ta powinna zostać uwzględniona i wymieniona w kosztach kredytu.

Brak uwzględnienia takiej opłaty w całkowitym koszcie kredytu, jest w istocie działaniem polegającym na prezentowaniu informacji o wysokości całkowitego kosztu kredytu w sposób mogący wprowadzać konsumentów w błąd, doprowadzając tym samym do wyboru mniej korzystnej oferty kredytowej (czyli do podjęcia decyzji, której w niezakłóconych warunkach konsument nie podjąłby).

Skoro adresatem działań Meritum Polska, polegających na udzielaniu kredytów gotówkowych są generalnie wszyscy konsumenci, a charakter oferowanej usługi finansowej nie wskazuje na to, by była ona kierowana do jakiejś szczególnej grupy konsumentów, która mogłaby zostać wyodrębniona na podstawie określonej i wspólnej im cechy, to przyjąć należy, iż w niniejszej sprawie za przeciętnego uznano konsumenta dostatecznie dobrze poinformowanego, uważnego i ostrożnego przy uwzględnieniu czynników społecznych, kulturowych i językowych charakterystycznych dla polskiego konsumenta.

Należy przy tym podkreślić, że wskazanie na takie cechy jak dostateczne poinformowanie, uwaga i ostrożność określa pewien zespół cech mentalnych konsumenta (jego przeciętność) znajdujących wyraz w tym, że z jednej strony możemy wymagać od niego pewnego stopnia wiedzy i orientacji w rzeczywistości, a z drugiej - nie możemy uznać, że jego wiedza jest kompletna i profesjonalna i że konsument nie ma prawa pewnych rzeczy nie wiedzieć. Przeciętny konsument nie posiada bowiem wiedzy specjalistycznej w danej dziedzinie. Taki konsument nie jest naiwny, ale nie potrafi też ocenić sytuacji tak jak profesjonalista. Przeciętny konsument ma prawo zakładać, że przedsiębiorca przekazuje mu informacje w sposób dostatecznie jasny, jednoznaczny i nie wprowadzający go w błąd.

Biorąc pod uwagę, iż informacja o wysokości całkowitych kosztów kredytu zamieszczona w umowie jest informacją istotną dla konsumenta służąc mu do identyfikacji jego zobowiązań wobec pożyczkodawcy ale również do porównania warunków zawartej umowy z innymi konkurencyjnymi umowami pożyczki, to pominięcie w całkowitych kosztach pożyczki informacji o opłacie z tytułu spłaty pożyczki w domu konsumenta spowoduje zmniejszenie kwoty całkowitych kosztów pożyczki. W ocenie Prezesa UOKiK, nie ulega wątpliwości, iż w *Umowach Pożyczek Pieniężnych* Meritum Polska powinien zamieścić informację o tej wyższej wartości całkowitych kosztów pożyczki, ponieważ to właśnie ta wartość odzwierciedla w sposób najbardziej prawidłowy i rzeczywisty całkowity koszt pożyczki, jaki musi ponieść konsument. Przeciętny konsument, otrzymując w umowie informację o wysokości całkowitych kosztach pożyczki porównuje przedstawione w nim informacje dotyczące warunków oferowanej pożyczki z informacjami udzielonymi przez innych pożyczkodawców. Skoro w terminie do 14 dni o dacie zawarcia umowy o kredyt konsumencki konsument może od takiej umowy odstąpić, to oznacza, że okres tych 14 dni przeznaczony jest również na ostateczne przeanalizowanie podjętej decyzji o

wyborze oferty. Dokonując zatem porównania wartości całkowitych kosztów pożyczki przeciętny konsument wybierze tę ofertę, gdzie całkowite koszty pożyczki są niższe, bo niższe koszty pożyczki oznaczają tańszą pożyczkę. Zatem w okolicznościach niniejszej sprawy, przeciętny konsument ostatecznie pozostanie przy wyborze oferty Meritum Polska - ze względu na niższą wartość całkowitych kosztów pożyczki, gdy tymczasem wybór oferty Meritum Polska może się okazać racjonalnie mniej korzystny niż oferta pożyczkodawcy konkurencyjnego.

W ocenie Prezesa UOKIK, uprawdopodobniono również, iż takie działanie Meritum Polska może naruszać dobre obyczaje, polegające na obowiązku rzetelnego informowania słabszej strony stosunku zobowiązaniowego, czyli konsumenta o istotnych cechach usługi, w tym również o wysokości całkowitych kosztów pożyczki uwzględniających koszt obsługi pożyczki w domu konsumenta. Zgodnie z przyjętym w doktrynie prawa ochrony konkurencji konsumentów stanowiskiem, istotą pojęcia dobrego obyczaju jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien on wyrażać się właściwym informowaniem o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, a także wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Biorąc pod uwagę stopień skomplikowania całego zagadnienia, nawet uważny, ostrożny i należycie poinformowany konsument jest narażony na podjęcie błędnej decyzji pod wpływem działań Meritum Polska. W tych okolicznościach należy wymagać od przedsiębiorców przywiązywania szczególnej wagi do prawidłowego informowania konsumentów w zakresie informacji dotyczących warunków zawartej umowy pożyczki.

Skoro zatem wskazano w prowadzonym postępowaniu na okoliczności, iż Meritum Polska nie uwzględniła w całkowitym koszcie pożyczki ustalonych w umowie kosztów za obsługę pożyczki w domu uzasadniony jest wniosek o uprawdopodobnieniu stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, co może stanowić naruszenie art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o pnpr.

Ad. I. 5.

W przypadku postanowienia zamieszczonego przez Meritum Polska we wzorcu *Umowy Pożyczki Pieniężnej* o treści: (...) *Koszty wypowiedzenia umowy wysłanego listem poleconym wynoszą 60 zł, to postanowienie to może być, w ocenie Prezesa UOKIK tożsame z wpisanym do Rejestru postanowień wzorców umowy postanowieniem pod poz. 1806 o treści: (...) zawiadomienie posiadacza rachunku, kredytobiorcy, poręczycieli o wypowiedzeniu umowy (...) - wysłane listem zwykłym 15 zł - wysłane listem poleconym 20 zł.*

Powyższa klauzula uznana przez SOKIK za niedozwoloną, przewiduje opłaty za wysłanie kredytobiorcy oświadczenia o wypowiedzeniu umowy. W związku z tym została wpisana do prowadzonego przez Prezesa Urzędu rejestru na skutek wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 20 lutego 2009 roku (sygn. XVII AmC 125/09). W uzasadnieniu do wyroku Sąd wyjaśnił, że wspomniana klauzula przewiduje kwoty opłat, które w żaden sposób nie

są uzasadnione kosztami ponoszonymi w związku z wysłaniem wypowiedzenia umowy, a ponadto, nie zastrzeżono analogicznej opłaty na rzecz konsumenta, w przypadku, gdyby to konsument wypowiedział umowę. W ocenie sądu, opłata za zawiadomienie o wypowiedzeniu umowy, będąc zastrzeżoną tylko na rzecz przedsiębiorcy, w sposób nieuzasadniony i nadmierny obciąża konsumenta i jako taka kształtuje jego obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Dokonując analizy postanowienia stosowanego przez Meritum Polska stwierdzić należy, że może ono w taki sam sposób naruszać interesy konsumenta, narażając go bezpodstawnie i w sposób nierównoprawny na obowiązek poniesienia kosztów wypowiedzenia umowy przez pożyczkodawcę jeszcze wyższych jak w przypadku klauzuli wpisanej do rejestru. Powyższe przemawia za uprawdopodobnieniem tożsamości zakwestionowanego postanowienia i postanowienia wpisanego do rejestru a zatem za uprawdopodobnieniem stosowania przez Meritum Polska postanowień wzorców umownych, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296 ze zm).

Ad. 3)

Przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Przepis art. 24 ust. 3 tej ustawy stanowi jedynie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

Ze zbiorowym interesem konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działanie przedsiębiorcy dotyczy, bądź może dotyczyć nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować.

Prezes UOKIK podkreśla, że o tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy. W jednym z orzeczeń Sąd Najwyższy stwierdził, iż: (...) *nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów można wszcząć tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów* (wyrok z dnia 12 września 2003r., sygn. akt I CKN 504/01).

W przedmiotowej sprawie Prezes UOKIK ma do czynienia z możliwym zagrożeniem naruszenia praw nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów, którzy zapoznali się, bądź mogli zapoznać się z dostępnymi wzorcami umowy i zawarli, bądź mogli zawrzeć z przedsiębiorcą umowy zawierające sprzeczne z prawem a zatem niedozwolone postanowienia umowne. W okolicznościach niniejszej sprawy zarzut bezprawności działań Meritum Polska zagrażających lub naruszających zbiorowy interes konsumentów, polegał na zamieszczeniu w stosowanych w obrocie z konsumentami wzorcach umownych oraz w zawartych umowach postanowień sprzecznych z innymi powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, nadto postanowień, których stosowanie jest nieuczciwą praktyką rynkową oraz postanowień, które są postanowieniami wzorców umowy wpisanych do

Rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umownych. Zatem potencjalnie bezprawne zachowanie przedsiębiorcy może nie dotyczyć interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz może naruszać uprawnienia określonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej grupy klientów Meritum Polska .

Uprawdopodobniono zatem, iż opisane wyżej praktyki mogą godzić w zbiorowe interesy konsumentów. W związku z powyższym, Prezes UOKIK stwierdził, że uprawdopodobniona została trzecia przesłanka niezbędna do uprawdopodobnienia stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zatem, skoro w toku postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów uprawdopodobniono, na podstawie okoliczności sprawy, że przedsiębiorca stosuje działania bezprawne mogące naruszać zbiorowe interesy konsumentów, to tym samym uprawdopodobniono wobec Meritum Polska stosowanie :

- w zakresie działań opisanych w pkt I.1. sentencji naruszenie art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- w zakresie działań opisanych w pkt I.2. sentencji naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- w zakresie działań opisanych w pkt I.3 sentencji naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- w zakresie działań opisanych w pkt I.4 sentencji naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- w zakresie działań opisanych w pkt I.5 sentencji naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Meritum Polska w toku postępowania o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów podjął działania zmierzające do zapobieżenia uprawdopodobnionym naruszeniom i złożył zobowiązanie do zmiany zakwestionowanych działań.

Ocena tych działań podjętych w związku ze złożonym wnioskiem o wydanie decyzji zobowiązującej, zmierza w ocenie Prezesa UOKIK do zapobieżenia zarzuconym naruszeniom, co do praktyk zarzuconych przedsiębiorcy w pkt I. III, IV, V, VI Postanowienia o wszczęciu postępowania. Zobowiązanie, polegające na zmianie wzorców umowy, poprzez usunięcia z nich zakwestionowanych postanowień i zastąpienie ich postanowieniami o nowej treści, które Prezes UOKIK akceptuje, jak również aneksowanie umów już zawartych jest pełne, wyczerpujące i kompletne, gdyż w równorzędny sposób zabezpiecza interesy prawne konsumentów, którzy zawarli umowy z tym przedsiębiorcą, jak i tych, którzy mogą zawrzeć tego typu umowy w przyszłości. Zaproponowany przez Meritum Polska zakres zmian, w ocenie Prezesa UOKIK, eliminuje podejrzenia co do ich bezprawności, stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych i tożsamości nowych postanowień z postanowieniami wpisanymi do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych, a co za tym idzie możliwość naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Meritum Polska przedstawiła następujące propozycje zmian :

- w zakresie praktyki opisanej w pkt I.1 sentencji decyzji: dodania w formularzu informacyjnym w rubryce „*inne koszty, które konsument zobowiązany jest ponieść zgodnie z umową*”, w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji,

informacji o treści: „Opłata za obsługę w domu....zł – poz. H formularza Umowy Pożyczki Pieniężnej”;

- w zakresie zarzutu opisanego w pkt I. 2 sentencji decyzji :

a) przeliczenia rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania oraz wprowadzenia nowych tabel dotyczących rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania wyliczonych przy założeniu, że kwota wypłaty k, o której mowa w załączniku nr 4 do ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr.126 poz. 715) nie obejmuje kosztów pożyczki kredytowanych przez Meritum Polska w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji;

b) zaoferowania Pożyczkobiorcom, z którymi Meritum Polska Sp. z o.o. pozostaje związana *Umową Pożyczki pieniężnej*, aneksu do umowy obejmującego zmianę umowy w zakresie wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania wyliczonej przy założeniu, że kwota wypłaty k, o której mowa w załączniku nr 4 do ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr.126 poz. 715) nie obejmuje kosztów kredytowanych przez Meritum Polska Sp. z o.o. w terminie 2 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej,

- w zakresie zarzutu opisanego w pkt I.3 sentencji decyzji :

a) wprowadzenia w swojej ofercie możliwości zapłaty przez klienta z góry opłaty przygotowawczej a nie tylko w formie skredytowanej przez Meritum Polska Sp. z o.o. poprzez odpowiednie zmodyfikowanie wzorca *Umowy Pożyczki Pieniężnej* stosowanego przez Meritum Polska Sp. z o.o. w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej wydanej w przedmiotowej sprawie;

b) podawaniu w Formularzu informacyjnym oraz Umowie pożyczki pieniężnej informacji o całkowitej kwocie pożyczki bez uwzględnienia przy jej obliczaniu kredytowanych przez Meritum Polska Sp. z o.o. kosztów w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej wydanej w przedmiotowej sprawie;

c) zaoferowaniu Pożyczkobiorcom, z którymi Meritum Polska Sp. z o.o. pozostaje związana *Umową Pożyczki pieniężnej*, aneksu do umowy obejmującego zmianę umowy w zakresie wysokości całkowitej kwoty pożyczki wyliczonej bez uwzględnienia w niej kosztów pożyczki kredytowanych przez Meritum Polska w terminie 2 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej;

- w zakresie zarzutu opisanego w pkt I. 4 sentencji decyzji :

a) podawaniu w *Umowach Pożyczek Pieniężnych* zawartych z opcją obsługi tej pożyczki w domu konsumenta informacji o całkowitym koszcie pożyczki z uwzględnieniem kosztów obsługi pożyczki w domu w przypadku wyboru tej usługi przez konsumenta w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji;

b) zaoferowania Pożyczkobiorcom, z którymi Spółka pozostaje związana *Umową Pożyczki pieniężnej*, z opcją obsługi tej pożyczki w domu konsumenta, aneksu do umowy obejmującego zmianę umowy w zakresie wysokości całkowitego kosztu pożyczki wyliczonego z uwzględnieniem kosztów obsługi tej pożyczki w domu konsumenta, w terminie 2 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej;

- w zakresie zarzutu opisanego w pkt I. 5 sentencji decyzji :

- a) usunięcia kwestionowanego zapisu z wzorców umów o kredyt konsumencki stosowanych przez Meritum Polska Sp. z o.o. w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej;
- b) nie naliczania klientom kosztów za wysłanie wypowiedzenia umowy listem poleconym od dnia uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej;
- c) zaoferowania Klientom z którymi Meritum Polska Sp. z o.o. związana jest *Umową Pożyczki Pieniężnej* aneksu do Umowy obejmującego zmianę Umowy w zakresie usunięcia zapisu wspomnianego wyżej w terminie 2 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji zobowiązaniowej.

Zaproponowane działania zostały uznane przez Prezesa za odpowiednie do zarówno do likwidacji skutków praktyki jak również zapobieżeniu jej stosowania w przyszłości przez Meritum Polska.

Prezes UOKIK uznał, iż wskazany przez Meritum Polska jednomiesięczny termin na wykonanie obowiązków wynikających ze złożonego zobowiązania w zakresie wprowadzenia zmian we wzorcach umowy jest wystarczający na ich zrealizowanie, a także pozwoli na szybkie wyeliminowanie skutków praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Natomiast termin dwumiesięczny na zaproponowanie podpisania aneksów do umów już zawartych pozwoli na wyeliminowanie w stosunkowo niedługim czasie z obrotu prawnego umowy zawierające bezprawne postanowienia.

Zatem, skoro w toku postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów uprawdopodobniono, na podstawie okoliczności sprawy, że przedsiębiorca stosuje praktyki, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy, natomiast Meritum Polska, któremu w tym postępowaniu zarzucono naruszenie w.w. przepisu, złożył zobowiązanie do podjęcia oraz zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes UOKIK w pkt I sentencji decyzji, nałożył na przedsiębiorcę obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w punkcie I sentencji decyzji.

Ad. II sentencji decyzji

Stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w decyzji, o której mowa w ust. 1 tego artykułu Prezes UOKIK nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań. Wobec tego Prezes UOKIK nałożył na Meritum Polska obowiązek złożenia informacji o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania w terminie do 4 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, poprzez złożenie sprawozdania zawierającego:

- aktualnie stosowany** przez Meritum Polska wzorzec formularza informacyjnego oraz wzorzec Umowy pożyczki;
- przykładowe pismo wysłane do Pożyczkobiorcy z propozycją zmiany zawartej Umowy Pożyczki ;
- aktualną ofertę Meritum Polska, w której zamieszczona będzie informacja o możliwości zapłaty przez klienta z góry opłat warunkujących przyznanie kredytu np. przygotowawczej, opłaty za ubezpieczenie.

- kserokopie dowodów wysłania do konsumentów propozycji aneksowania umów z dotychczasowymi klientami oraz trzy pierwsze przykładowe umowy zawarte z klientami w oparciu o zmieniony wzorzec .

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w punkcie II sentencji decyzji.

Rozstrzygnięciem w pkt I i II sentencji decyzji nie zostały objęte zarzuty postawione Meritum Polska w pkt II oraz VII i VIII Postanowienia o wszczęciu postępowania o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów .

Zgodnie z przyjętą przez Prezesa UOKIK praktyką, wydanie decyzji zobowiązaniowej (art. 28 ust. 1 w/w ustawy) jest zasadne jedynie w wypadku, gdy przedsiębiorca na wczesnym etapie postępowania o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów złoży wniosek o wydanie takiej decyzji wraz ze zobowiązaniem do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom, przy czym zobowiązanie to zostanie przez Prezesa UOKIK zaakceptowane.

Wynika to z interpretacji wskazanego wyżej art. 28 ust. 1, gdzie wskazano, iż wydanie takiej decyzji następuje w sytuacji uprawdopodobnienia naruszenia przepisów ustawy, a zatem bez przeprowadzenia postępowania dowodowego.

W ocenie Prezesa UOKIK, wydanie decyzji zobowiązaniowej możliwe było jedynie w odniesieniu do postawionych Meritum Polska zarzutów w Postanowieniu o wszczęciu postępowania, określonych w pkt I. III, IV, V, VI, gdyż Meritum Polska złożył wniosek o wydanie decyzji zobowiązaniowej wraz ze zobowiązaniem do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom w odniesieniu do zarzutów wymienionych w pkt I, II, III, IV, V, VI. Zatem zakresem decyzji zobowiązaniowej nie mogły zostać objęte zarzuty wymienione w pkt VII i VIII Postanowienia w wszczęciu postępowania o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów. Natomiast jeżeli chodzi o zarzut z pkt II w/w Postanowienia o wszczęciu, to wprawdzie był on objęty wnioskiem Meritum Polska o wydanie decyzji zobowiązaniowej oraz przedsiębiorca złożył zobowiązanie do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom w tym zakresie, jednakże Prezes UOKIK, nie przyjął tego zobowiązania, jako nie spełniającego funkcji zapobieżenia dalszemu naruszeniu.

W związku z powyższym zakresem rozstrzygnięcia niniejszej decyzji nie są objęte zarzuty z pkt II, VII i VIII Postanowienia o wszczęciu postępowania, co wymaga wydania w niniejszej sprawie decyzji częściowej obejmującej zarzuty z pkt I, III, IV, V. i VI w/w Postanowienia .

W ocenie Prezesa UOKIK, samodzielny charakter każdego z w/w naruszeń wskazuje, iż w zakresie dotyczącym zarzutów w pkt I, III, IV, V, VI Postanowienia o wszczęciu postępowania administracyjnego, mogą one stanowić przedmiot odrębnego rozstrzygnięcia.

Przepis art. 104 § 2 k.p.a stanowi, że decyzje rozstrzygają istotę sprawy w całości lub w części albo w inny sposób kończą sprawę w danej instancji, natomiast art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie postępowania prowadzonego przez Prezesa UOKIK, w sprawach nieuregulowanych w ustawie o ochronie o ochronie konkurencji i konsumentów odsyła do przepisów k.p.a.

Z uwagi na to, zasadnym było wydanie przez Prezesa UOKIK decyzji częściowej w rozumieniu art. 104 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks Postępowania

administracyjnego (Dz.U. 2013 nr 267 tj.), w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów .

W tym miejscu odnieść się należy do podniesionego przez Meritum Polska na etapie ustosunkowania się do Postanowienia o wszczęciu postępowania o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów zarzutu naruszenia § 5 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej Delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107 poz. 887) oraz wniosku o przekazanie przedmiotowej sprawy do prowadzenia przez Delegaturę UOKiK w Poznaniu – właściwą miejscowo z uwagi na w.w § 5 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej Delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W ocenie Prezesa UOKiK przeprowadzone postępowanie administracyjne jak i wydana decyzja są wolne od braków proceduralnych w postaci naruszenia § 5 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej Delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107 poz. 887). Przepis powyższy ustanawia zasadę, iż postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów prowadzi delegatura miejscowo właściwa ze względu na siedzibę przedsiębiorcy stosującego praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Ponieważ siedziba Meritum Polska sp z o.o. jest w Poznaniu, to zgodnie z w.w przepisem rozporządzenia właściwa miejscowo do prowadzenia postępowania byłaby, na podstawie § 1 pkt 7) rozporządzenia Delegatura UOKiK w Poznaniu.

Jednocześnie jednak ust. 2 w.w przepisu stanowi, iż jeżeli praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów ujawniają się na całym lub znacznej części rynku krajowego, właściwy w tych sprawach jest Prezes Urzędu – Centrala w Warszawie. Zgodnie z treścią art. 33 ust. 4, 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Delegatury Urzędu oprócz spraw należących do ich właściwości mogą załatwiać inne sprawy przekazane im przez Prezesa Urzędu, jak również w szczególnie uzasadnionych przypadkach Prezes Urzędu może sprawę należącą do właściwości delegatury przejąć lub przekazać do załatwienia innej delegaturze Urzędu a sprawę należącą do swojej właściwości przekazać do załatwienia wskazanej delegaturze.

Stąd, w związku z obszarem kraju objętym działalnością Meritum Polska właściwym do prowadzenia postępowania o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów był Prezes Urzędu – Centrala w Warszawie, który w oparciu o w.w przepisy art. 33 ust. 4 i 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z § 5 ust.2 wskazanego wyżej rozporządzenia wydał w dniu 18 czerwca 2013r. Dyrektorowi Delegatury UOKiK w Lublinie Upoważnienie do podpisywania dokumentów wydawanych w toku postępowania jak też do wydania decyzji kończącej postępowanie przeciwko Meritum Polska Sp. z o.o. zaś Delegaturę UOKiK w Lublinie upoważnił do prowadzenia postępowania przeciwko Meritum Polska o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

Zatem z formalnego punktu widzenia Delegatura UOKiK w Lublinie została prawidłowo umocowana do prowadzenia w.w postępowania i wydania decyzji przeciwko Meritum Polska.

Wskazać również należy na bezzasadność powołania się przez Meritum Polska na naruszenie art. 8 kpa (zasadę pogłębiania zaufania obywateli do organu Państwa) – wobec braku skonkretyzowania na czym miałyby polegać naruszenie tej zasady

wskutek prowadzenia postępowania przez Delegaturę w Lublinie a nie Delegaturę w Poznaniu, jak również wyrażonej w art. 10 kpa zasadę czynnego udziału strony w Postępowaniu, poprzez narażenie strony na nadmiernie wysokie koszty związane z koniecznością dojazdu do siedziby Delegatury UOKIK w Lublinie w celu zapoznania się z aktami. Zapoznanie się strony z aktami postępowania może być realizowane w różny sposób a przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą musi liczyć się z koniecznością poniesienia kosztów swojego udziału w postępowaniu administracyjnym prowadzonym przez Prezesa UOKIK przeciwko temu przedsiębiorcy. Skoro dla przedsiębiorcy koszt przejazdu tam i z powrotem z Poznania do Lublina to koszt nadmierny, może wybrać inny, mniej kosztowny sposób na zapoznanie się z aktami, jak choćby zlecenie pełnomocnikowi substytucyjnemu na terenie Lublina wykonanie fotokopii materiału dowodowego.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Lublinie .

Otrzymuje:

- 1) Meritum Polska sp. z o.o.
Ul. Bukowska 12
60-810 Poznań

Z upoważnienia Prezesa UOKIK
Dyrektor Delegatury UOKIK w Lublinie
Ewa Wiszniowska